

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ÚPICE-LÁNY

PALACKÉHO 793, 542 32 ÚPICE

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

ČESKÉ KORUNOVAČNÍ KLENOTY

ŠKOLNÍ ROK 2012-2013

YVETA SOBOTKOVÁ

9. A

Obsah: I Úvod

II Teoretická část

1 České korunovační klenoty

1.1 Historie

1.2 Korunovační klenoty před Karlem IV.

1.3 Průběh korunovace

1.4 Karel IV. zakladatel Svatováclavské koruny

1.5 Popis korunovačních klenotů

1.6 Převoz klenotů

1.7 Uložení předmětů a jejich hodnota

1.8 Pověst o klenotech

1.9 Výstavy, zajímavosti, rekordy

III Praktická část

1 Anketa

IV Závěr

V Seznam použité literatury

VI Seznam příloh

VII Přílohy

I ÚVOD

České korunovační klenoty mě fascinovaly ihned, jakmile jsem spatřila jejich podobu na brožuře mé sestry. Jí bych chtěla poděkovat, že mi poskytla možnost dozvědět se o nich něco více. Z jejího vyprávění jsem se dozvěděla spoustu užitečných informací, které jsem následně použila ve své práci. Umožnila mi jiný pohled na klenoty, takový, který v knihách nenajdeme.

Když jsem viděla půvab a vznešenost korunovačních klenotů, začala jsem se o ně zajímat. Moje zvědavost dozvědět se něco více vzrostla i poté, co jsem zhlédla několik filmů i videí o tomto skvostu. Je to kus naší historie, který nám nikdo nikdy nevezme. Je zázrak, že se taková nádhera dochovala až dodnes. Každý správný Čech by měl alespoň něco vědět o národní symbolice, mezi kterou patří právě i korunovační klenoty. Vždyť i naši němečtí sousedé, tehdejší nepřátelé, si chtěli podmanit nejen nás, ale i tyto skvosty. České korunovační klenoty jsou důkazem, že český lid si dokáže ubránit vše, co mu patří, a také to, co má rád.

Touto prací bych chtěla přiblížit samotné korunovační klenoty, jejich historii i péči o ně. Za tuto nádhru můžeme vděčit Karlu IV., významnému králi a císaři naší země. Bez něho bychom nemohli navštěvovat památky, které zde nechal zbudovat, a především bychom nemohli obdivovat tak nádherné korunovační klenoty.

Potěšilo by mě, kdyby moje absolventská práce motivovala moderní lidi, aby měli zájem o naši historii. V neposlední řadě doufám, že moje práce přispěje i k učivu dějepisu v nižších ročnících.

II TEORETICKÁ ČÁST

1.1 HISTORIE

Dlouholetá tradice korunování panovníků byla zachována již před nástupem Karla IV. na trůn. Pro středověk byla koruna jedním z nejdůležitějších komunikačních prostředků. Neznalost písma zapříčinila, že korunovační klenoty měly nesmírnou hodnotu. Většinou měl každý král svou korunu, prapor, znak či erb. Barevná schémata vyjadřovala postoj, moc a majetek daného panovníka. Často ukazovala jeho politickou, společenskou nebo církevní příslušnost.

Mnohokrát se od sebe styl a zpracování jednotlivých korun lišil. Tyto rozdíly zapříčinila majetková a rozvojová zaostalost jednotlivých států.

Zvláštní nenapodobitelností se lišily královské, papežské a biskupské koruny, jež byly hodnotnější. Spolu s nimi tvořily jablko a žezlo úplné korunovační klenoty.

Koruna byla tehdy nejvyšším symbolem světské moci a svým tvarem navazovala na korunu Ježíše Krista. V křížových výpravách se údajně dostala Kristova koruna do rukou francouzských panovníků, a tak se Francie dostala do popředí díky pozůstalosti z části „trnové koruny“. Francouzský král věnoval Karlu IV. trn z této koruny, tím si chtěl získat jeho přízeň. Dle pověsti je část trnu uložena právě v našich korunovačních klenotech, je to však pouze spekulace, jež není doložena pravdivými fakty.

Křesťanský charakter mají i materiály, z nichž byly koruny vyrobeny. Nádherné železné koruny byly zaměňovány za nekovové, uvnitř byly ale vyloženy železnou obroučkou. Tento fakt je podložen korunou lombardskou, jež byla vyztužena kovovým obroučkem. Ve středověku se o něm říkalo, že je ukovaný z hřebu, kterým byl na kříži přibit Kristus.

Historie klenot je velmi bohatá, v každém století se střídaly nejen tvary, ale i materiály.

Koruny samozřejmě také podléhaly aktuálním trendům.

V období křížových výprav se tvar korun často měnil. Francouzský král Ludvík IX. Svatý prosazuje tvar a podobu lilie - symbol nevinnosti, hrdosti, čistoty a moci. Tento tvar se později objevuje na korunách nejen francouzských, ale i českých.

Čechy byly až do 13. století knížectví, spadaly pod říši, a tudíž koruny nebylo zapotřebí. Knížata totiž neměla právo zdobit si hlavu královskou korunou, protože tento skvost byl pouze výsadou králů.

V roce 1085 získal Vratislav II. královskou hodnost. Byl slavnostně pomazán a na

jeho hlavu byla posazena královská koruna, tu ale mohl užívat pouze on, protože nebyla dědičná.

Po sto letech byl korunován tou samou korunou i Vladislav II.

V roce 1212 byla vydána Zlatá bula sicilská v Basileji. Čechy byly tímto zahrnuty mezi evropská království.

Poté byl každý nový král korunován společně se svou manželkou.

Korunovační klenoty Rudolfa I. (obr. č. 1. SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Olomouc: Panorama, 1982, s. 18.)

1.2 KORUNOVVAČNÍ KLENOTY PŘED KARLEM IV.

V této době byly koruny převážně pouze zlaté bez jakýkoliv drahokamů. Jejich základ tvořilo stříbro, které bylo pozlacené. Čelenka udávala podobu koruny, z níž vystupovaly tvary lilie prostřídané velmi oblíbeným motivem kříže.

Proč právě kříž? Je to většinou symbol křesťanství, panovník tímto ukazuje svoji náboženskou příslušnost. Může se však jednat také o propojení čtyř živlů – voda, vzduch, oheň a země – a spojení člověka s přírodou.

Klasické ozdoby také tvořilo tepání do pozlaceného plechu, jednalo se o tečky či vzory, které doplňovaly celkový dojem koruny. Častými znaky také byla vyražená písmena, která tvořila na koruně celkové texty.

Důkazem této tvorby jsou pohřební insignie krále Přemysla Otakara II.

Pohřební insignie Přemysla Otakara II. (obr. č. 2 SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Olomouc: Panorama, 1982, s. 17.)

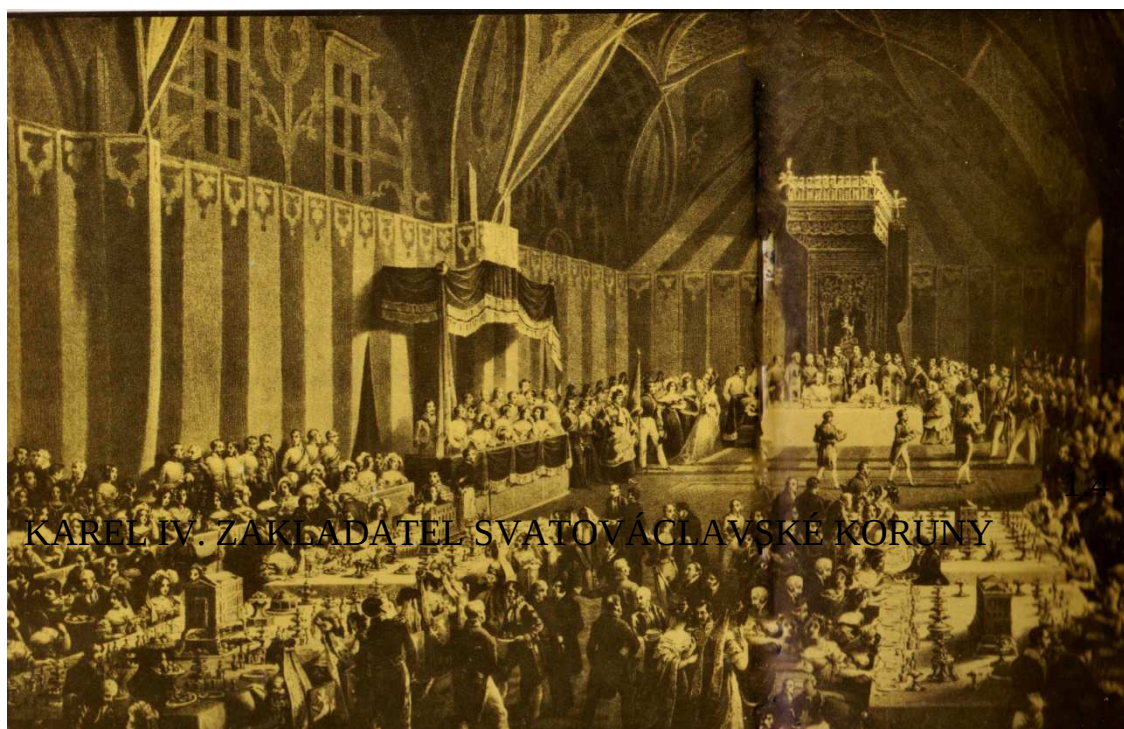
1.3 PRŮBĚH KORUNOVACE

Po nástupu Karla IV. na trůn byla královská korunovace nejen velikou slávou spojenou s veselím, ale také vážným momentem, kdy se panovník zavazuje své zemi a povinnostem, které ho čekají. Král musel napsat slib o dodržování pravidel nastavených v zemi, o privilegiích i výsadách.

Dle nařízení Karla IV. mohl být český panovník korunován pouze pražským arcibiskupem, který se musel narodit na území Čech. Pokud se tyto podmínky nesplnily, korunovace byla anulována.

Postupem doby se pravidla korunovace dle Karlova korunovačního řádu přesně nedodržovala. Karel IV. nařídil, že po zvolení krále musí být nejdéle do šesti měsíců slavnostně korunována i královna. Tato formule měla zabránit zmatkům v politické sféře.

Častokrát proběhla korunovace za přítomnosti stávajícího panovníka. Ten si chtěl pojistit dědičný nástup potomka na trůn. Jedním z panovníků, který tak učinil, byl sám Karel IV., jenž dal korunovat svého prvorozeného syna Václava ve věku dvou let. Karel IV. byl korunován v románské bazilice. V průběhu mše byl na čelo pomazán arcibiskupem Arnoštem z Pardubic, poté na jeho hlavu slavnostně nasadil Svatováclavskou korunu. Tak se stal českým králem – otcem naší vlasti.

1.4 KAREL IV. ZAKLADATEL SVATOVÁCLAVSKÉ KORUNY

Karel IV. se narodil 14. května roku 1316 královně Elišce Přemyslovně a Janu Lucemburskému. Patrně se tak stalo v domě u Štupartů blízko kostela svatého Jakuba.

30. května roku 1316 byl pokřtěn arcibiskupem v katedrálním chrámu v Praze.

Své dětství prožil na francouzském dvoře, kam ho roku 1323 poslal jeho otec. Břímouval ho sám jeho strýc a kmotr Karel IV. Sličný (převzal pečeť Svatého ducha) a podle pravidel a zvyků převzal malý Václav jméno po svém kmotrovi. Už v útlém dětství byl zasnouben se svou sestřenicí Blankou z Valois a následně s ní oženěn.

V roce 1330 odešel se svou manželkou do Lucemburska. Jeho otec Jan Lucemburský získal několik měst v Lombardii. Zde měl později Karel zastávat činnost místodržitele. Zanedlouho však poznal, že italské podmínky jsou nebezpečné, protože jeho družině bylo podáno otrávené jídlo. Po pobytu v Itálii zažádaly Čechy, aby se vrátil zpět, místní vládě se zdála situace nekontrolovatelná, jelikož občané neměli dobrý pocit z ustavičné nepřítomnosti krále Jana.

Roku 1333 se tedy vrátil se svou rodinou na Moravu a později se stal moravským markrabětem. Karel svůj návrat popisuje takto:

„A tak, když jsme byli přišli do Čech, nenalezli jsme ani otce, ani matky, ani bratra, ani sester, aniž koho známého. Také řeč českou jsme úplně zapomněli, ale později jsme se jí opět naučili, takže jsme mluvili a rozuměli jako každý jiný Čech... Toto království jsme našli tak zpuštěné, že jsme našli ani jediného hradu svobodného, který by nebyl zastaven se všemu královskými statky, takže jsme neměli, kde bychom přebývali, leč v domech měšťanských jako jiný měšťan.“

Královská korunovace se blížila. Karel IV. si nechal zhotovit soukromou korunu, protože neměl k dispozici žádné říšské klenoty. Svůj problém měl v plánu řešit jednoduše, původní čelenku chtěl obohatit antickými a byzantskými kamejemi a drahokamy, korunu doplnit oblouky s křížkem u vrcholu podle klasického vzoru.

1.5 POPIS KORUNOVAČNÍCH KLENOTŮ

České korunovační klenoty tvoří soubor předmětů, jež slouží ke korunovaci.

Mezi nejdůležitější předměty řadíme královskou korunu, žezlo a jablko. Mnoho lidí si myslí, že pouze tyto části tvoří celé korunovační klenoty, není to však pravda. K nim se připojuje korunovační meč s křížem, rudý sametový plášť s hermelínem, štola, pás, dvě čapky, pouzdra na klenoty z kůže a také nedochovaný prsten se spinelem a křišťálová nádoba na olej.

Soubor korunovačních klenotů (obr. č. 5 SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Olomouc: Panorama, 1982, 66 - 67.) pozn. upraveno

Začnu u nejdůležitější části - královské koruny nazývané Svatováclavská.

Její vznik se datuje kolem roku 1346, před korunovací tehdejšího markraběte Karla IV. Česká královská koruna váží 2 358,04 gramu. Je zhotovená ze zlata o ryzosti 22 karátů. Je vysoká 19 centimetrů. Její základ tvoří čelenka ve tvaru kruhu s vnějším obvodem 61 centimetrů. Z ní vystupují listy ve tvaru lilie. Koruna je na vrcholu spojena dvěma zlatými oblouky zakončenými křížkem, ve kterém je vložena kamej s obrazem Ježíše Krista. Dále ji zdobí drahokamy velkých rozměrů.

Přední díl

V předním díle na čelence jsou upevněny velké drahokamy. Na obou koncích se nacházejí vínově červené spinely. Uprostřed se leskne chrpově zbarvený safír, který je největším kamenem na koruně, je to leštěný přírodně tvarovaný valoun. Je opracován pouze broušením, aby ztratil co nejméně hmoty. Safír je provrtán příčně, tudíž byl vsazen do jiného šperku už předtím, než ho Karel IV. nechal vsadit do koruny. Jeho váha se odhaduje na 250 až 290 karátů. Nad ním je umístěn červený rubín, je považován za vůbec největší na světě. Uvnitř něho je velké množství miniaturních trhlinek, jež zajišťují větší světelné reflexy. Čelenka přechází v tvar lilie. Listy květu jsou posety třemi almandin-spinely.

Přední linie listu je ozdobena nádherným rubín-spinelem srdčitého tvaru s mnoha odlesky. Je řazen do první jakosti kamene, a tudíž je to jeden z nejhodnotnějších kamenů vůbec.

U vrcholu je vsazena perla v zlaté rýhované misce provrtané zlatým drátem ukončeným smaragdovým čočkovcem.

Přední část koruny (obr. č. 6 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 55.)

Zadní díl

Na zadním díle Svatováclavské koruny opět převládají prvky červených kamenů. Tato strana obsahuje největší počet kamenů. Čítá třináct červených spinelů, jeden bezbarvý křišťál a jeden chrpově modrý safír.

Začátek čelenky tvoří skupiny červených spinelů uspořádané do tvaru kříže vždy po pěti kamenech.

Uprostřed je opět vložen velký safír světle modré barvy. Jeho hmotnost se odhaduje okolo 300 až 330 karátů. Tímto patří mezi největší kameny. Je provrtán křížově a vložen do jiného skvostu.

Konec čelenky je opět ozdoben třemi spinely, čtvrtý kámen je chrpově modrý safír podložený rudou folií. Poslední kámen na květu čelenky je bezbarvý, podložený červenou folií, aby byl tónovaný do červena, jedná se patrně o křišťál.

Vycházející květ z čelenky je ozdoben pěti rudými spinely. Konec lilie je zakončen perlou provrtanou drátem.

Zadní část korunovační koruny (obr. č. 7 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 56.)

Levý díl

Levý díl čelenky je stylizován do modrého schématu. Tato strana je osázena sedmi safíry a jedním spinelem. Na čelence nalezneme dva modré safíry vynikající kvality a nesmírné hodnoty.

Vpravo je umístěn safír, který je pouze vyleštěn do přirozeného valounu. Uvnitř nenajdeme kazy ani praskliny, takže je dokonale čirý.

Vlevo od rubínu leží opět chrpově modrý safír, svou velikostí i výbrusem je velmi dominantní.

Uprostřed čelenky je vložen červený rubín-spinel o hodnotě 57 karátů. Z ní vystupuje lilie, jež je ozdobena pěti safíry tmavě modré barvy. Skrz prostřední velký spinel vede esovitý vrt. Pravděpodobně se jedná o kámen, jenž byl použit na jiném šperku. Koncový spinel je provrtán úhlopříčně a je uchycen zlatým drátem, všechny tyto kameny jsou také uchyceny do zlatých drápků. Koncové závlačky jsou ukončeny smaragdy. Vrchol květu tvoří perla, podobně jako u předchozích dílů.

Pravý díl

V pravém dílu koruny opět převládají kameny modré barvy.

Mezi dvěma safíry po obvodu na čelence dominuje velký fialově zbarvený almandin-spinel vybroušený do tvaru čočkovce, jenž nedosahuje velké hodnoty. Svou velikostí a hmotností se jedná o největší almandin-spinel na koruně. V kameni nalezneme prasklinky. Některé kousky z něho už v minulosti vypadaly. V horní polovině kamene můžeme vidět úlomek, jenž zavinil malou hodnotu tohoto drahokamu.

Na začátku čelenky leží safír mléčně blankytné barvy. Jeho hodnota se vyčísluje na 145 až 160 karátů.

Na lilii je opět pět safírů. První kámen je tvarován do oblého tvaru.

Prostřední valoun je zajímavý tím, že jako jediný ze safírů má tvar obdélníku, jeho strany jsou zkoseny, a tím dodávají pocit výjimečnosti. Hmotnost se odhadem pohybuje okolo 90 karátů.

V pravé části lilie je umístěn takřka pravidelný obdélníkový safír modré barvy. Jeho vybroušení je velmi dokonalé, téměř bez kazů.

Naproti němu leží osově souměrný safír menších rozměrů. Posledním kamenem je opět safír zvláštní zelené barvy, která připomíná exotické druhy australských safírů.

Konec listu lilie je opět zakončen perlou.

Pravá část koruny (obr. č. 9 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 57.)

Vrchol koruny

Celá koruna je ukončena dvěma oblouky posetými nejrůznějšími drahokamy.

Tyto pásky jsou vyrobeny z dvanáctikarátového zlata a spojují čtyři části koruny. Na každém polokruhu jsou připevněny dvě větší části kamenů, ty jsou poté prostřídány menšími prvky. Na obloucích se nacházejí smaragdy, spinely a perly zasazeny ve skříňkových lůžkách.

Vrchol těchto oblouků je zakončen zlatým křížkem. Konec křížku je zakončen balasarubínem. Na vrcholu se skví safír světle modré barvy. Uprostřed křížku je vložena kamej z rubínu, v níž je vyrytá podobizna Ježíše Krista. Dle vrypu do kamene lze usoudit, že stopa, jež je zde zanechána, byla způsobena diamantem. Je fascinující, s jakou přesností je kamej zpracována. V době, kdy tato kamej vznikla, neexistovala možnost použití lupy, tudíž umělec musel mít velmi dobrý zrak a pevnou ruku.

Vrchol koruny (obr. č. 9 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 59.)

Královské žezlo

Královské žezlo bylo zhotovené spolu s královskou korunou a jablkem. Patrně pochází ze čtrnáctého století.

Žezlo je zhotovené ze zlata o ryzosti 18 karátů. Jeho délka je 67 centimetrů a váží nepatrně přes jeden kilogram. Rukojeť je zdobená emailovými listy, květy a větévkami, které jsou ukončeny pomyslným náramkem perel. Dle tvaru a historických posudků mohou perly pocházet od perlorodek z řeky Otavy.

Celé žezlo se skládá ze čtyř částí, a to z rukojeti a samotného vrcholu žezla. Dlouhé části žezla jsou zdobeny tepáním listů a květin. Vrchol je stylizován obdobně jako koruna do listů a květů lilie. Počátek vrcholu žezla je zdoben perlami, které jsou provrtány a zasazeny do zlatých misek. Směrem nahoru se dostáváme k vlastnímu tvaru lilie, zde nacházíme čtyři safíry chrpově modré barvy spolu se čtyřmi spinely a také perlami.

Konec žezla je zakončen pátým spinelem fascinující kvality, jenž je vložen jednoduchou obroučkou.

Korunovační žezlo (obr. č. 11 BONEK, Jan a Tomáš BONEK. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Praha esoterická, 2006, s. 125. ISBN 80 - 7281 - 219 - X.)

Vrchol žezla (obr. č. 12 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 65.)

Královské jablko

Královské jablko je vysoké dvacet dva centimetrů a je zhotovené z osmnácti karátového zlata. Jablko je lehce uprostřed zploštělé, jeho průměr činí 11,9 centimetrů. Samotné jablko bez křížku měří 9,8 centimetru. Tento korunovační předmět váží 780 gramů.

Uprostřed jablka nalezneme zlatý dvoucentimetrový proužek, ten je osázen různorodými, barevnými a vzácnými drahokamy obrovské hodnoty. Kameny jsou doplněny přírodními perlami, o nichž se říká, že mohou pocházet z českého území. Na celém jablku nalezneme 31 perel, 6 spinelů a 8 safírů.

Tento skvost je bezesporu vrcholem tehdejší zlatnické práce, neboť některé části jablka jsou zvýrazněny emaily. Vlastní jablko je zakončeno šesti sfingami, které propojují konec dvou polokoulí a začátek kříže.

Nejzajímavější část tohoto předmětu však tvoří zlaté miniatury. Jedná se o tepané reliéfy.

Horní část polokoule ukazuje biblické výjevy – příběhy Davidovy, konkrétně dělení stromu. V pravé polovině můžeme vidět pomazání Davida, jenž se stal králem prorokem Samuelem. Na vrcholu velkého kříže ze zadní strany je vyrytý nápis v latině, jenž zní takto: DEUS CELUS REGNAT ET REGES TERRE. (Bůh vládne nebesům, králové zemi.)

Zleva vidíme, jak David stíná Goliášovu hlavu. V dálce jsou vidět zástupy prchajících lidí. Na obloze v oblacích je vidět Hospodin. Na vrcholu jablka je napsaný latinský nápis: *DOMINE IN VIRTUTE TUA LETABITUR REX ET SUPER SALUTARE TUAM EXULTABIT*. Překlad zní následovně: Hospodine, z tvé moci raduje se král a z pomoci tvé jásá.

Dolní polovina koule je zdobena výjevy z knihy Genensis.

V první části sledujeme starého a mocného Hospodina, před nímž klečí Adam se sepjatýma rukama v prosbě. Na jeho hlavu dopadají sluneční paprsky.

V polovině vidíme Hospodina, jak Adamovi předává klíč od ráje a přenechává mu vládu nad tvorstvem. V druhé polovině vidíme jelena, liška a ptáka.

V třetí části spatříme výjev Hospodina v dramatickém rozpoložení. Varuje Adama a Evu okusit zakázané ovoce ze zapovězeného stromu. Symbol zrady pádu a vyhoštění symbolizuje jedovatý had s lidskou tváří a korunou na hlavě.

Celé královské jablko je zpracované velmi důkladně a pečlivě. Při pohledu na něho nabýváme dojmu, že zlato neobsahuje tolik lesku jako u předešlých předmětů. Je to však pouze optický klam. Ve skutečnosti je zlato opracované speciální technikou zrnění, velice pracnou, zdlouhavou a především nákladnou. Tímto způsobem se docílí zmatnění materiálu, takže vyniknou důležité rytiny.

Korunovační jablko (obr. č. 13 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 64.)

Korunovační kříž

Korunovační kříž pochází též z dob Karla IV. Oficiálně se však nezahrnoval mezi korunovační klenoty. Používal se především jako ostatkový. Dle posledních předpokladů mohl být zhotoven okolo roku 1357. Patrně byl přepracován ze starého kříže a obohacen doplňky.

Zlatý kříž je vykládaný pestrobarevnými drahokamy a kamejemi. Do svatovítského pokladu byl zahrnut teprve až v polovině 17. století. Je vysoký 62,5 cm, šířka ramen se odhaduje na 42,5 centimetrů. Obohacen je devíti kamejemi, čtyřmi spinely, jedním velkým smaragdem zelené barvy a nespočtem perel. Tento poklad představuje nejvýznamnější dochovanou relikviářovou schránku. Kříž symbolizuje propojení nejcennějších relikvií, a to Krista – části svatého kříže, hřebu z jeho ukřižování, provazu, jimž byl připoután na kříž.

Jednotlivé kameje jsou připevněny stonkovitě, tudíž jimi může procházet světlo skrz na skrz.

Korunovační kříž (obráz. č. 14 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 66..)

Korunovační meč

Nesmím zapomenout na nedílnou součást svatováclavského pokladu, na tzv. korunovační meč. Bohužel tento skvost nikdy nebyl uložen v korunovační místnosti. Přesto byl významnou a především neodmyslitelnou součástí každé královské korunovace. Meč byl odkazem panovníkovy moci.

Brzy ráno vzal arcibiskup meč, donesl ho do panovníkovy paláce, kde ho za přítomnosti budoucího krále přenesl do chrámu. Zde byl meč posvěcen a přenechán panovníkovi na důkaz, že království jest odevzdáno do rukou následníka trůnu.

Meč není zcela originální, z původní zbraně se dochovala pouze jeho ocelová gotická čepel dlouhá 76 centimetrů.

V první čtvrtině je vyseknutý kříž. Meč měl obsahovat zlatou výplň spolu s ostatkem svatého Václava. Tato historická ztráta byla zaznamenána již v roce 1368.

I když se zcela původní meč nedochoval, neztratil na hodnotě. Jeho hodnota se cení až na několik statisíců miliónů korun a každým dnem roste.

Korunovační meč (obr. č. 15 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Praha esoterická, 2006, s. 125. ISBN 80 - 7281 - 219 - X.)

Kožené pouzdro pro královskou korunu

Samostatnou část korunovačních klenotů patří předměty vyrobené z nejrůznějších druhů textilií. Mezi ně patří kožené pouzdro na korunu.

Tvarem připomíná kouli, jež je složená ze dvou samostatných polokoulí.

Spodní díl je uzpůsoben tak, že je vyložen rudou kůží, aby se zde mohla vložit koruna, aniž by se poškodila. Následně se může zaklopit vrchním dílem.

Celé pouzdro je ozdobeno čtyřmi znaky: korunovaným českým lvem, černou orlicí na žlutém podkladu pro lepší zviditelnění, rodovým znakem tehdejšího arcibiskupa Arnošta z Pardubic a znakem pražského arcibiskupství. Po obvodu je napsáno latinsky, že Karel IV. nechal zhotovit toto pouzdro roku 1347 ke korunování sv. Václava. Tento text je zestručněný. V latinském znění doslovný překlad je takřka nesmyslný. Tato chyba se patrně stala častým zkracováním původního textu, až vznikla nesrozumitelná věta, jež se nemůže přeložit.

Pro lepší a bezpečnější přenos je pouzdro opatřeno bílým koženým řemenem. Vrchol celého předmětu je 25,5 centimetrů.

Bohužel konec pouzdra je znečištěn pečetním voskem. Patrně při převozu klenotů bylo

pouzdro zapečetěno, jedná se však o velmi starou zaschlou směs, kterou nemůžeme datovat.

V poslední době historici spekulují, zdali toto pouzdro nemá mladší dvojče. V roce 1350 Karel IV. údajně nechal zhotovit velmi podobné pouzdro pro říšskou korunu, nyní je tento duplikát součástí císařského pokladu ve Vídni.

Kožené pouzdro na korunu (obr. č. 16 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Praha esoterická, 2006, s. 125. ISBN 80 - 7281 - 219 - X.)

Čepičky do královské koruny

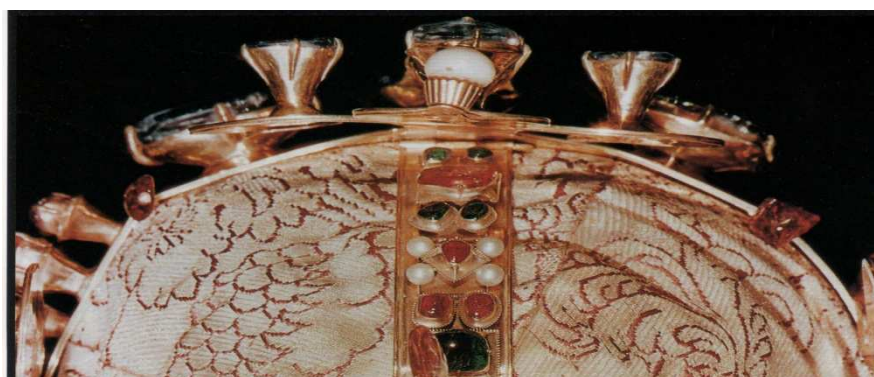
Pro lepší pohodlí panovníků se do korun vkládaly látkové čepičky.

V našem souboru se původní textilní čepičky nedochovaly. Textilie dnes řazené ke klenotům pocházejí z 18. století.

Jedna z čepiček je vyrobena ze zlatého brokátu, nejspíše pochází z korunovace někdejšího panovníka okolo roku 1723.

Druhá čepička je ušita z červeného atlasu, což je druh látky používaný v pozdním středověku.

Tato čepička se nasazovala dříve než koruna. Měla chránit pomazané místo svěceným olejem na čele, až poté se nasadila královská koruna.

Čepička do královské koruny (obr. č. 17. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993, s. 66..)

Korunovační plášť s hermelínem

Korunovační plášť, též také nazývané jako korunovační roucho s hermelínem, pochází z 18. století, tudíž nebyl použit při korunovaci Karla IV. Nejspíše byl použit při korunování Marie Terezie.

Plášť je ušit z hedvábí a je protkán zlatou nití. Roucho je dlouhé 236 cm a široké 312 centimetrů. Je to těžká látka, proto tehdy byla vybrána silnější pážata, aby plášť unesla. Protože je tato tkanina velmi prostorná, plášť někdy nesli i tři poddaní. Používání tohoto pláště bylo zřídka jednoduché. Polokruhový plášť byl doplněn baretem a rukavicemi. Nyní se nacházejí ve vídeňské klenotnici. Roucho je obohaceno hermelínem. Jedná se o velmi bohatou kožešinu hermelínové barvy s černými prvky. Je ušita z hranostaje. Je to lasicovitá šelma, jež má v zimě bílý kožich s černým ocáskem. Kožešiny jsou sešity tak, aby v podkladu byly vidět právě černé špičky ocasu. Štola a pás (tvz. Manipul) jsou součástí pláště.

Korunovační plášť s hermelínem (obr. č. 18 SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Olomouc: Panorama, 1982, 66 - 67.) pozn. upraveno

1.6 PŘEVOZ KORUNOVAČNÍCH KLENOTŮ

Od počátku, kdy Karel IV. usednul na český trůn, byly korunovační klenoty uloženy v katedrále. Avšak jejich osud nebyl nikterak růžový.

Klenoty byly na svém místě pod neustálou kontrolou. Radikální změna nastala v 15. století. Klenoty již nebyly pouze národním skvostem, nýbrž se z nich staly dobové cíle. Ani sám Karel IV. nepředpokládal, že první, kdo poruší jeho nařízení, že klenoty se mohou používat pouze v den korunovace a poté se musí uložit zpět na lebku svatého Václava, poruší sám jeho syn Václav IV. Ten je nechal na počátku 15. století převést na nedobytný hrad Karlštejn.

I druhorozený syn neuposlechl nařízení svého otce. Když vypukla revoluce, odvezl Zikmund bezostyšně korunovační klenoty a další nedocenitelné cennosti za hranice českých zemí. V této době probíhala bitva u Lipan. Teprve až skončila, Zikmund se ucházel o místo krále. První zásadou, jak se vrátit zpět na český trůn, byla podmínka vrátit korunovační klenoty a všechny poklady, jež byly roku 1420 převezeny. Zikmundův kancléř neotálel a odcestoval do Vídně pro neprávem odcizené svátosti. Klenoty byly uschované i v Bratislavě spolu s některými cennostmi. A tak se 10. srpna vrátily zpět do rodné země, zde byly zkontrolovány, zdali nejsou poškozeny nebo nikterak znehodnoceny.

Z Jihlavy byly slavnostně převezeny do Prahy a s velkým ceremoniálem pod dozorem stráže zpět uloženy na hrad Karlštejn.

Hlavním patronem, ochráncem a držitelem se stal nejvyšší purkrabí z Hradce, pan Menhart. V pohusitském období měl purkrabě mnoho starostí se správou Koruny české. Ani v této době nebyl zvolen král, protože již v roce 1437 Zikmund zemřel. Dědičně by měl být dosazen Albrecht Habsburský, zeť Zikmunda. Celá vláda tehdy nesouhlasila s nástupem Albrechta, a tak ani on si nemohl vzít na hlavu českou svátost.

V období, kdy král Jiří z Poděbrad válčil o hrady a jejich poklady, korunovační klenoty nezůstaly na hradě. Skvosty byly převezeny do Velhartic na sídlo Jiřího z Poděbrad.

Ptáte se, jak je možné, že pan Menhart neuchránil klenoty? Odpověď zní takto: Po vpádu na Karlštejn Jiří z Poděbrad zabil pana Menharta a klenoty odcizil. Jak se zdálo v tamějších dobách ochránci neobhájili zájmy českých zemí ani patřičně neuhlídali národní symboly.

Karlštejn (vlastní zdroj)

Teprve až na počátku 50. let patnáctého století byly převezeny zpět na Karlštejn.

V polovině patnáctého století se vytvořil nový úřad pro dva zemské úředníky (karlštejní purkrabí). Tito správci měli opatrovat klenoty. Jeden druhého kontroloval, aby se nedopustil velezrady a poklad neukradl. Tato funkce byla nejlépe placená. Ke svým vlastním potřebám měli obrovské majetky.

Přísahu, že nebudou brát úplatky, nedopustí se velezrady a také nevydají korunu nikomu jinému než králi (a to jen po dobu slavností), prohlašovali před králem a před celým královstvím. To vše obsahovala jejich krutá smlouva.

Za jakékoli porušení byl nastolen tvrdý trest. Nejenže přijdou o majetek, ale také budou vyhnáni ze země, v horším případě budou popraveni. Trestům měli podlehnout i jejich rodiny, děti i příbuzní, kteří by se měli vystěhovat za hranice země.

Všichni králové nastolili přísné zákony, aby uchránili své bohatství. Tato nařízení jsou pádným důkazem, jakou měly korunovační klenoty v dobách středověku cennost a důstojnost. Častokrát byly chráněny více než jakýkoli hrad, zámek nebo panství. V trezoru zvaném

Karlštejn zůstaly chráněny bez mála dvě stě let. Poté byly uloženy v kapli svatého Kříže. Ochranu klenot tvořila pouze zlatá mříž. Tamější kaple sloužila ke mším pro obyvatele. Tehdy se však uzavřela několika klíči a při odchodu se pečetila. Zemští správci nastolili zvyk, že klíče od kaple se ukládali na Pražský hrad.

V roce 1541 zachvátil Hrad požár, a tak cenné klíče skončily v rudých plamenech. Následné otevření kaple bylo velmi komplikované, museli se přizvat zámečníci. Kaple se otvírala zřídka. Klenoty byly k vidění jen tehdy, pokud král a sněmovna souhlasila.

Tato tradice se s menší obměnou přenesla i do dnešních dob. Kaple se otvírala, jen když se klenoty měly převézt, nebo pokud se měla uskutečnit korunovace krále, či královny. Jejich cesta do Prahy byla vždy s doprovodem hradních střelců, vojáků a jezdců.

V roce 1577 byly klenoty převezeny na Pražský hrad k pohřbu k císaři Maxmiliánu II. Skvosty se tehdy uložily do truhlice, která byla zhotovena pro jejich převoz. Spolu s ní se umístily do Svatováclavské kaple na oltář.

Klenoty byly ve dne i v noci chráněny vojáky a střelci. Pokud by se někdo přiblížil nebezpečně ke kapli, byl by zajat, nebo dokonce i zabit.

Neklid nastal v roce 1577 při pohřbu Maxmiliána II.

V dopoledních hodinách v pohřebním průvodu se nesly insignie. Malé náměstí bylo obklopeno nekatolíky. Zanedlouho vypukla panika mezi nekatolíky. Jeden z rytířů vykřikl nahlas: „Zachraň se, kdo můžeš.“ Tato situace byla patrně založena na klamných údajích a nepodložených obavách z vypuknutí tzv. Bartolomějské noci, jež vypukla o několik dní dopředu ve Francii. Jednalo se o vykrádání kostelů, chrámů a podobných náboženských institucí. Ti, kteří nesli slavnostně královské insignie, se zachovali statečně a tyto skvosty uchránili a schovali ve svých kabátcích. Rakev s ostatky císaře byla ponechána svému osudu na ulici. Všichni se běželi ukrýt do svých domovů.

Poté, co panika utichla, vrátily se klenoty zpět na Karlštejn. Z původních insignií se zachovala pouze Svatováclavská koruna. Při neopatrném zacházení s klenoty se jablko a žezlo nenávratně poškodily, a tak musely být zhotoveny jejich repliky.

V následujících stoletích ještě několikrát převozy proběhly.

Přesuňme se však do doby, kdy naše historie musela překonat ty nejtěžší překážky. Lidstvo muselo ukázat svoji sílu a odvahu, čelit zvrátům a intrikám. Všude kolem se tehdy bojovalo o holý život. Každý se staral o to, aby přežil, ale našli se i mezi tací, kteří nechtěli uchránit pouze sami sebe, ale i věci, které byly pro ně důležité.

Pohlédneme do časů druhé světové války.

Po první světové válce hodnota klenotů razantně stoupla, nejednalo se jen o historickou a uměleckou hodnotu, ale především o důkaz samostatnosti a nezávislosti českých zemí. Češi byli na svou chloubu pyšní a to vyvolalo v německých zemích patřičnou obavu. Mezi

státy se mluvilo o nadcházející válce, která měla být daleko krvavější než ta první. Čeští představitelé státu přemýšleli, kam klenoty uloží v případě další války. Bylo jisté, že v případě okupace, nebo při bombardování Hradu by byly klenoty ukradnuty, zabaveny, poškozeny, popřípadě ztraceny. Začátkem jara roku 1938, kdy situace mezi státy byla vyhrocená, nastal čas na vyřešení otázky, jak naložit s klenoty. S přesunem klenot museli souhlasit všichni držitelé klíčů. Hlavní slovo však měl prezident Edvard Beneš. Všem, kteří vlastnili klíče, byly odebrány s tím, že je to pouze dočasné. Nikdo kromě prezidenta nevěděl, kam klenoty uschovají.

Během několika dní byla zhotovena na míru dubová truhla, jež měla spolu s klenoty vycestovat na místo určení. Za souhlasu prezidenta měly být klenoty převezeny na Slovensko do pobočky Národní banky v Žilině. Tato tajná akce dostala název KFC - klenoty fascinující ceny. Ti, kteří měli klenoty převézt, nesměli vědět, co vezou a kam. Museli složit krutou přísahu. V případě, že by se dostal jejich náklad do nebezpečí, položí za něho život. Za porušení nařízení je čekal trest smrti - pro ně i jejich rodiny. Uvrhli by na sebe a na celou zem kletbu. O den později, tedy 19. září 1938 přesně v šest hodin, vyjela z Hradu dvě auta s ozbrojeným doprovodem a hradními strážemi, kteří byli v utajení. „Přesně určená cesta vedla přes Hradec Králové, Olomouc, Valašské Meziříčí, Rožnov, Velké Karlovice, Makov, Velkou Bytčou do Žiliny.“ [1] 20. září 1938 dorazila auta do Žiliny. V Žilině odpřísáhli, že náklad dopravili celý a v pořádku. Zapečetěnou truhlu odevzdali do trezoru v žilinské bance.

Ukázalo se, že ani v Žilině nebudou mít klenoty klidný odpočinek. Totalitní režim vycítil, že české korunovační klenoty budou uloženy někde na Slovensku, jejich cílem bylo klenoty odcizit. Po podepsání Mnichovské dohody se rozhodlo, že nejbezpečnější bude převézt klenoty zpět do Prahy.

6. října 1938 byly klenoty převezeny zpět. Jejich cesta byla složitá a plná nástrah. Kolem druhé hodiny odpoledne spatřilo německé okupační vojsko vozy s klenoty. Velitel německých vojsk okamžitě nařídil pronásledovat auta. Jeden z tanků se vyřítit kupředu cíli. Čeští vojáci měli připravené zbraně ke střelbě. Na poslední chvíli se vyhnuli ničivému střetu.

Když nadešla noc, vozy se vrátily na Hrad. Klenoty byly uschovány v trezoru na Pražském hradě u prezidenta. V březnu roku 1939 zneuctil návštěvu sám německý tyran Adolf Hitler. Jeho zájem o klenoty byl velký, nechal prohledat celý Hrad, avšak tajný trezor nenašel. Po několika měsících byly klenoty vráceny do korunní komnaty. Do katedrály také zavítal Reinhard Heydrich, svůj zájem dal najevo svému podřízenému, zvláště se zajímal, kolik drahokamů leží na klenotech a z kolika karátového zlata jsou vyrobeny. Majetnický si nasadil českou svátost na hlavu.

V roce 1941 tehdejší český prezident Emil Hácha svěřil klenoty německé vládě na "ochranu". To bylo pro korunovační klenoty největší potupa všech dob. Heydricha neokouzila krása klenotů, nýbrž jejich cena. Ani sami nacisté nedokázali jejich cenu odhadnout. Reinhard si vyžádal listinu, na které jsou záznamy všech drahokamů na koruně, žezlu i jablku.

Válka pominula a neštěstí bylo zažehnáno. Vystavení klenotů na sebe nenechalo čekat. Na veřejnost se však dostavila znepokojivá zpráva: klenoty jsou nezvěstné!

V roce 1945 byl do Prahy přivezen Frank, který klenoty uschoval. Skvosty skryl před ostatními hlavně pro své potřeby. Klenoty byly objeveny zazděné v románské části Hradu. Frank vybral vhodnou chvíli, aby klenoty vyvezl za hranice Česka. Stačilo málo, zlomek vteřiny, chvíle nepozornosti, a byly by nenávratně pryč. Rudá armáda zasáhla právě včas. Klenoty byly nadále uloženy v katedrále svatého Víta, kde jsou uloženy dodnes.

Jak vidíme, všechny důležité události historie prožily korunovační klenoty spolu s námi.

[1] zdroj: Anna Skýbová: České královské korunovační klenoty

1.7 ULOŽENÍ PŘEDMĚTŮ A JEJICH HODNOTA

V počátcích, kdy koruna vznikla, byla uložena ve svatovítské katedrále v Praze. Jak už víme, koruna se vždy odkládala na lebku svatého Václava, patrona české země. České korunovační klenoty za své existence vystřídal mnoho míst, kde byly před zraky lidu uschovány.

Na počátku 15. století byly uloženy na hradě Karlštejně. Poté byly ze země odvezeny a ponechány v klenotnici ve Vídni. Odtud putovaly zpět na Pražský hrad. V období drancování našly své místo na gotickém hradu ve Velharticích, který se nachází uprostřed rozlehlých šumavských lesů. Nakonec byly uloženy v kapli svatého Kříže v Praze.

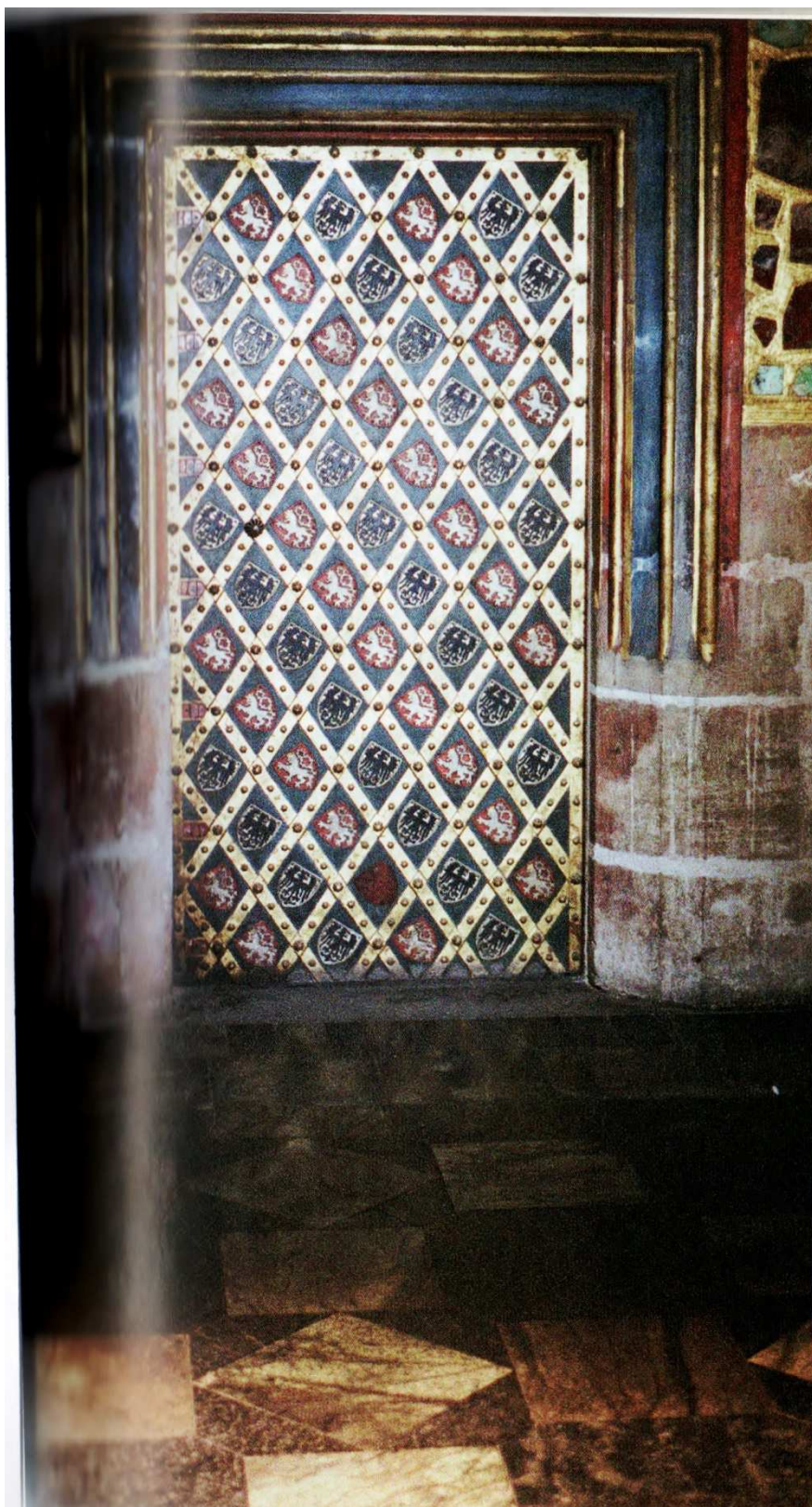
V období druhé světové války se uschovaly do Národní banky na Slovensku, přesněji v městě Žilině. Zde však nebylo bezpečno a klenoty byly opět odvezeny do Prahy na Hrad, kde byly uloženy do tajného trezoru. Díky důmyslnému zabezpečení přečkaly i nájezdy Adolfa Hitlera, či Reiharda Heydricha. Avšak K. H. Frank našel jejich úkryt, trezor vybral a klenoty následně zazdil. Po válce byly objeveny a uloženy zpět do katedrály svatého Víta do korunní komory.

Tato místnost je, dle mého názoru, jedna z míst, kam se nikdo jen tak nedostanete. Každodenně je hlídána ostrahou. Nachází se v katedrále sv. Víta. Podle odborníků a historických nadšenců je tato komůrka vůbec nejkouzelnější, nejmystičtější a nejnepřístupnější místnost. Zde české svátosti odpočívají.

V čem je ale korunní místnost tak výjimečná? Proč historiky tolik okouzila? Je to snad tím, že se zde skrývají nejkrásnější klenoty světa, nebo je zatím něco víc? Pojdme se společně zamyslet nad touto otázkou.

Do komory vede jen jediná cesta po točitém schodišti, to původně mělo vést až na terasu nad komorou. Z neznámého důvodu bylo ukončeno a zazděno. Pod sakristií se dříve ukrývaly pokladnice, které byly tajné. Byly vytvořeny pro nejcennější poklady naší země. Co však nalezneme v komoře? Tato místnost je vysoká čtyři a půl metru. Stěny zdobí četné malby s výjevy Krista a jeho života.

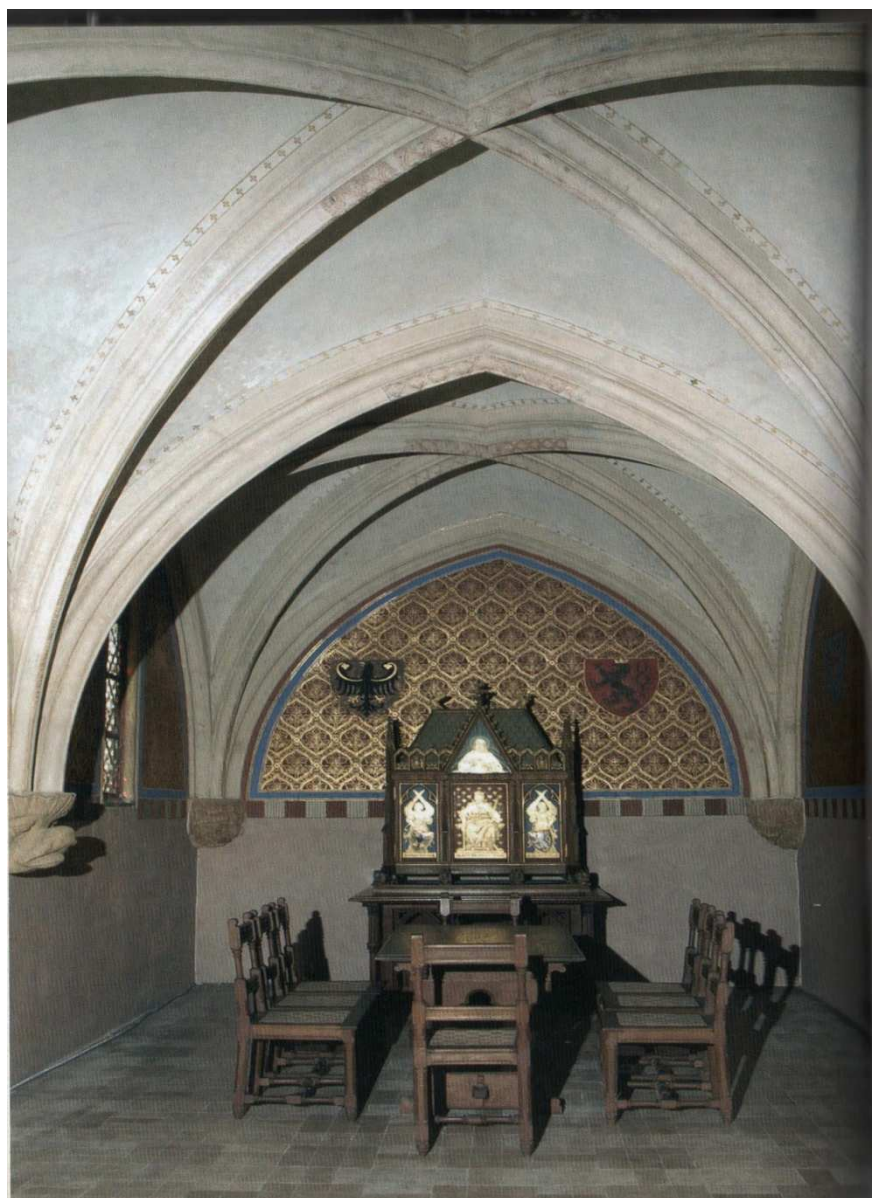
Jedním z bezpečnostních zařízení jsou vysoké silné, železnými pláty pokované dveře. Jejich odemykání není zdaleka tak jednoduché. Klikou jdou otevřít jen tehdy, až sedm klíčů zacvaká v zámku a pohybem ruky otevrou železnou západku.

Dveře do korunní komory (obr. č. 18 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Praha esoterická, 2006, s. 95. ISBN 80 - 7281 - 219 - X.)

Nyní se nám naskytne jedinečný pohled. Vzhlédneme do komůrky ne moc velké, ale zato vysoké. Uprostřed stojí dubový stůl, jenž je obklopen židlemi. V pozadí nalezneme skříňku ve tvaru relikviářů, je ozdobena emaily.

K jejímu otevření je zapotřebí sedm identických klíčů, jimiž odemykáme i dveře. Uvnitř je ocelová výstel žáruvzdorně zpracovaná.

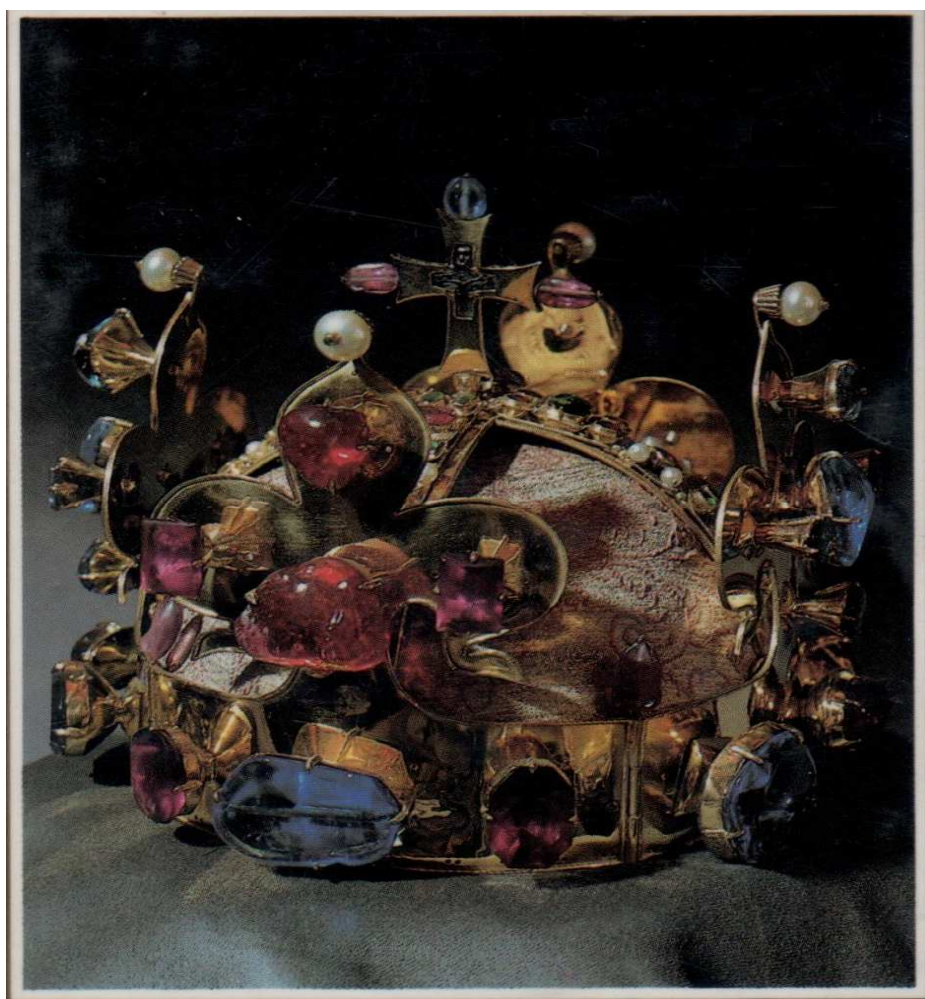

Korunní místnost (obr. č. 19 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Praha esoterická, 2006, s. 89. ISBN 80 - 7281 - 219 - X.)

V dnešní době je zde zabudovaný vynikající kamerový systém, jsou zde také snímače teplot, tlaku a vlhkosti. Při jakékoli změně se spustí alarm, jenž je napojený na Policii České republiky. Čas od času se korunovační klenoty přenesou do tzv. konzervační místnosti, zde se podrobí čištění s odbornou dokumentací. Zkontrolují se drahokamy a celkový stav předmětů.

Přesuňme se k hodnotě klenotů. Marně jsem pátrala po konkrétní hodnotě insignií, avšak mé hledání nebylo úspěšné. V každé publikaci jsem se dočetla, že jsou nevyčíslitelné hodnoty. Až po delším hloubání jsem narazila na informaci, která bude pro někoho zajímavá, pro někoho možná ne.

Samotná koruna česká je vyčíslená na hodnotu celé svatovítské katedrály. Je na každém, jakou cenu bude vnímat, zdali bude brát klenot jako věc, která se dá prodat, nebo věc, která má pro nás daleko vyšší hodnotu, znamená pro nás mnohem víc. Je to kus naší historie, kterou nám nikdo nevezme.

Nádherná koruna nesmírné hodnoty (obr. č. 19 *České korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha, 1993.)

1. 8 POVĚST O KORUNOVAČNÍCH KLENOTECH

Každý hrad, zámek i zřícenina má svou pověst. Ani klenoty nezůstávají pozadu, váže se k nim tajemná legenda, při které přeběhne mráz po zádech. Poslechněte si následující příběh.

Vládce naší země pověřil ty nejlepší klenotníky a zlatníky, aby vytvořili korunu, která bude nejkrásnější na světě a na kterou bychom byli všichni pyšní. Poté přemýšlel, jak ji nejlépe uchránit. Po dlouhém rozjímání požádal svatého Václava, patrona naší země, aby korunu ochránil. Ukládal ji na jeho hlavu. Každého, kdo by chtěl klenoty zcizit, měl stihnout krutý trest.

Jiná pověst mluví o tom, že každý, kdo by si z pýchy chtěl korunu nasadit, do roka a do dne zemře. Vedou se spekulace, zdali příčinou smrti Heydricha nebyla kletba, kterou na sebe uvrhl, když zneuctil zákon a bezostyšně si nasadil na hlavu korunu, jež mu nenáležela. Zde je úryvek z filmu Atentát.

„Jsou lidé, kteří tvrdí, a inspiruje je k tomu film Atentát, že vstupující říšský protektor a kat českého národa Reinhard Heydrich přivolal na sebe dávnou kletbu, která ho stála život. „Die lokale Legende besagt, dass diejenigen, die Unrecht nimmt die Krone auf dem Kopf und nicht die von der königlichen Familie in einem Jahr und einen Tag sternem.“ Tuto větu prohlásil Heydrich předtím, než korunu vzal na hlavu. Ve volném překladu zní takto: „Zdejší pověst říká, kdo vezme na hlavu korunu a není z královského rodu, do roka a do dne zemře.“ Z jeho slov byly cítit obavy, avšak jeho kancléř mu korunu přesto podal. Ani jeden rok neuběhl a Reinhard Heydrich zemřel, byl na něho spáchán atentát. Byla to opravdu pomsta Karla IV.? Uvrhl opravdu na sebe krutou kletbu, nebo jsme byli svědky pouhé souhry náhod? Pravdu se asi nikdy nedozvíme. Lze však předpokládat, že toto byla poslední výstraha pro další opovážlivce, kteří by chtěli korunu zneuctít. Heydrich byl první a zároveň poslední odvážlivcem, jenž okusil temné síly koruny.

Heydrich a koruna (obr. č. 20 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *Praha esoterická: neznámá historie, skrytá poselství, zapomenuté symboly*. Praha: Eminent, c2006. ISBN 807281219x.)

1. 9 VÝSTAVY, ZAJÍMAVOSTI, REKORDY

Výstavy

Korunovační klenoty jsou vystavovány zřídka. V minulém století byly vyjímány z korunní komory jen za korunovace krále, královny nebo při pohřbu významného panovníka.

V novém tisíciletí byly vystaveny pouze devětkrát. Naposledy jsme je mohli spatřit v roce 2008, kdy byl znovu zvolen tamější prezident České republiky Václav Klaus.

V tomto roce budou opět vystaveny na Pražském hradě v období od 10. 5. 2013 - 19. 5. 2013. Tato akce se koná na počest zvolení nového prezidenta Miloše Zemana.

Zpravidla se výstava koná na Pražském hradě ve Vladislavském sále.

Zde můžeme vidět nejen soubor korunovačních klenotů, ale také textilní části, které k nim neodmyslitelně patří.

Zajímavosti

Jen co pohlédneme na korunu, přitáhne nás k ní něco tajemného, kouzelného.

Nejspíše to bude její okouzlující historií, nebo zatím stojí něco víc? Co třeba její barevné uspořádání. Na první pohled vidíme, jak na koruně převládají barevné aspekty.

Co vlastně symbolizují kameny na klenotech? Pokusme se najít řešení.

Rubíny – v prvopočátcích, když koruna spatřila první denní světlo, bylo jich na koruně dvacet osm. Postupem času a s vývojem nových technologií se jejich počet zmenšoval.

Až v dnešní době víme, že na koruně se nachází jen jediný rubelit, který je často zaměňován za čistokrevný rubín.

V dávné době se přisuzovaly tomuto kameni vzácné schopnosti. Mocným lidem přivolával moc, slávu a hrdinské činy. Chudým, obyčejným lidem, přinesl lásku a štěstí.

Rubínu se prý měnila barva. Jakmile ztmavla, hrozilo nebezpečí. Možná proto Karel IV. nechal některé kameny podložit, aby nevystrašil poddané.

Rubín (obr. č. 21 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *Praha esoterická: neznámá historie, skrytá poselství, zapomenuté symboly*. Praha: Eminent, c2006. ISBN 807281219x.)

Dalším kamenem na koruně je safír. V době středověku byl nazýván nejmocnějším kamenem na světě, snad pro svou léčivou moc.

Safír (obr. č. 22 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *Praha esoterická: neznámá historie, skrytá poselství, zapomenuté symboly*. Praha: Eminent, c2006. ISBN 807281219x.)

Na vrcholu koruny se leskne smaragd krásné zelené barvy. Je to oblíbený kámen pro výrobu šperků. Některé královny, hradní paní i věštkyň nosily náhrdelníky vyrobené ze smaragdu. Je symbolem duševní síly, bojuje proti strachu a zlé moci a dodává pocit odvahy.

Přináší radost ze života, zmírňuje oční vady. Ve starověku se vkládaly malé úlomky do očních koutků.

Smaragd (obr. č. 22 BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *Praha esoterická: neznámá historie, skrytá poselství, zapomenuté symboly*. Praha: Eminent, c2006. ISBN 807281219x.)

Rekordy

Při hledání různých zajímavostí jsem objevila nečekanou skutečnost. Nejenže jsou klenoty zajímavé, ale dokonce se jim často přisuzuje přívlastek - nejkrásnější na světě. V dotazníku nejoblíbenějších klenotů se dostaly na první místo.

Jak víme, na koruně jsou nádherné kameny, méně známé je to, že šest z nich je vůbec největších na světě.

III. PRAKTICKÁ ČÁST

Anketa

- 1. Který panovník nechal založit české korunovační klenoty?**
a) Fridrich Falcký b) Karel IV. c) Jan Lucemburský
- 2. V jakém století byly zhotoveny?**
a) 15. století b) 20. století c) 14. století
- 3. Kolik základních předmětů obsahují?**
a) 22 b) 3 c) 7
- 4. Kde jsou korunovační klenoty uloženy?**
a) v bance b) na Hradě c) v chrámu sv. Víta
- 5. Kde byly uloženy za dob Karla IV.?**
a) v Žilině b) v bance c) u prezidenta
- 6. Jaký drahokam neobsahují?**
a) spinel b) safír c) diamant
- 7. Kolik klíčů je zapotřebí k odemknutí dveří od klenotů?**
a) 1 b) 3 c) 7

Anketa

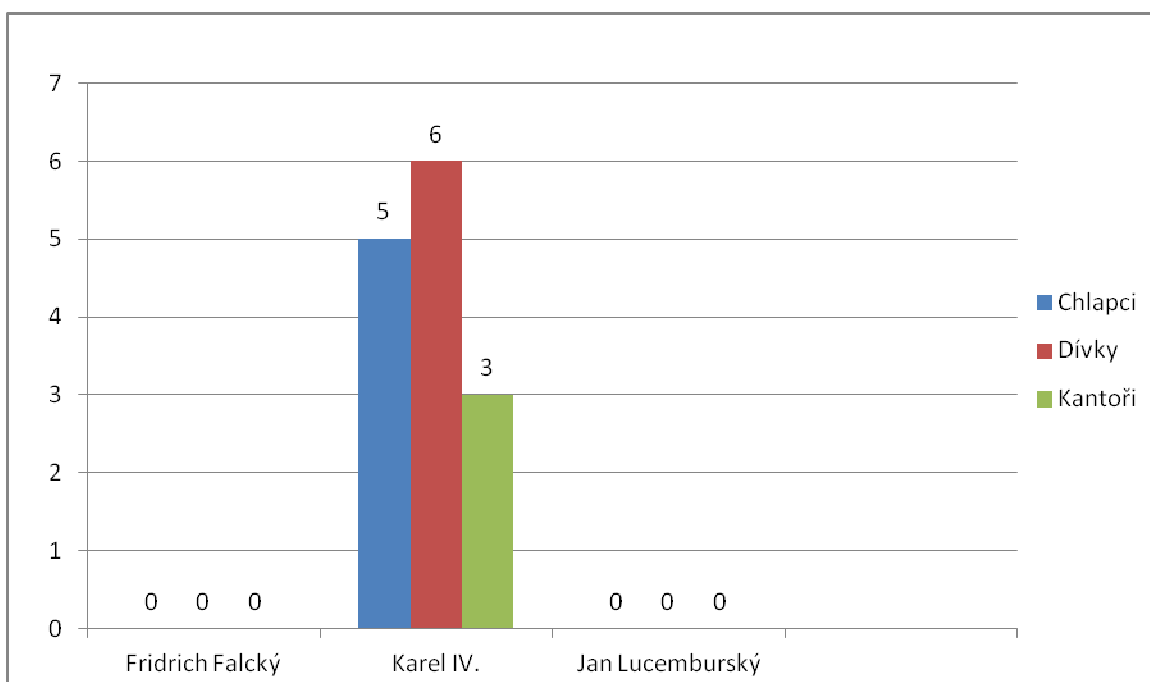
Jako praktickou část jsem si zvolila anketu, která probíhala ve dnech 4. 1. 2013 – 5. 1. 2013 na druhém stupni naší školy. Anketa se vyplňovala zaškrtnutím jedné odpovědi z nabídky. Každý, kdo anketu vyplnil, napsal své pohlaví a třídu. Všichni dotazovaní odpovídali ochotně. Milé překvapení bylo, že i někteří žáci nižších ročníků se zajímali, na co bude dotazník použit. Malé anketní kolo proběhlo i mezi učiteli. Všem dotazovaným bych chtěla poděkovat za ochotu a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat učitelům, kteří ve svých třídách ankety rozdali a byli ochotni obětovat kus své hodiny pro vyplnění dotazníků.

Na následujících stranách jsou výsledky jednotlivých tříd rozdělené dle pohlaví.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

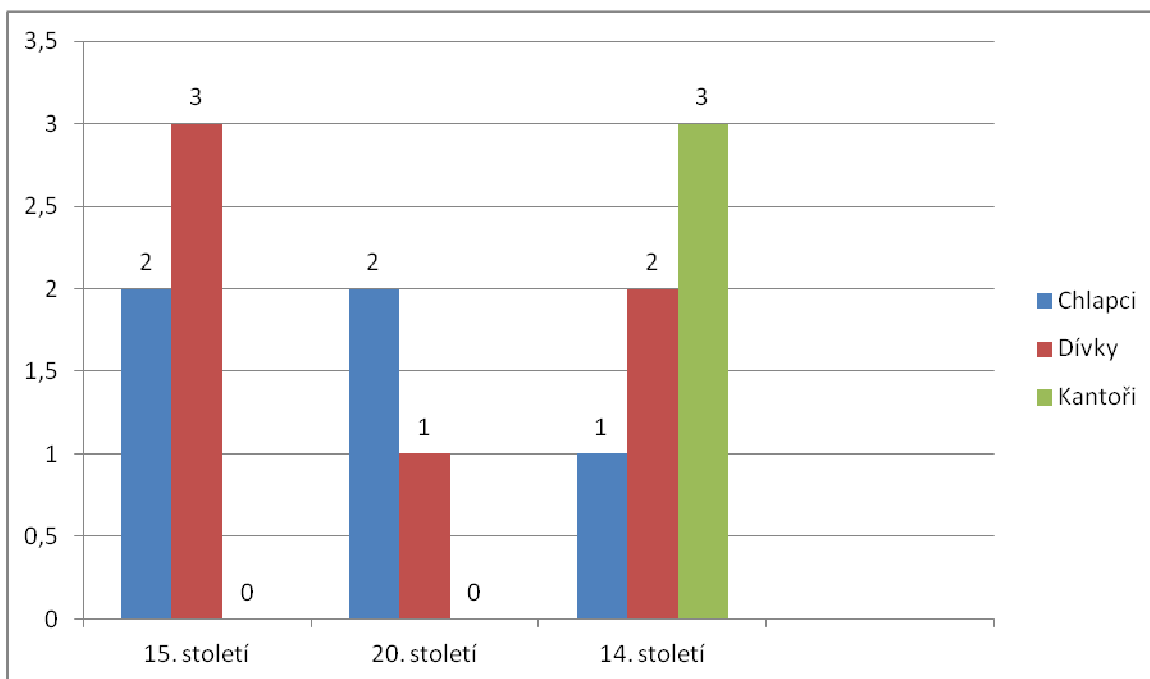
Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

V těchto grafech jsou zaznamenáni žáci ze 6.A.

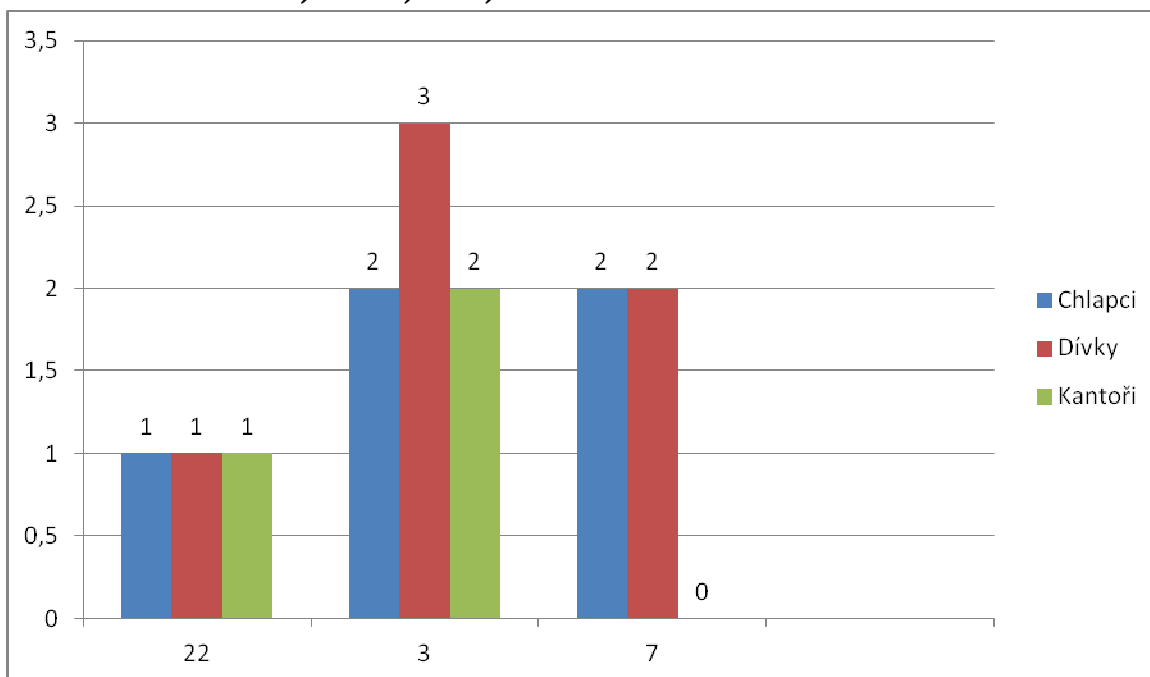
V jakém století byly zhotoveny?

Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c) 14. století

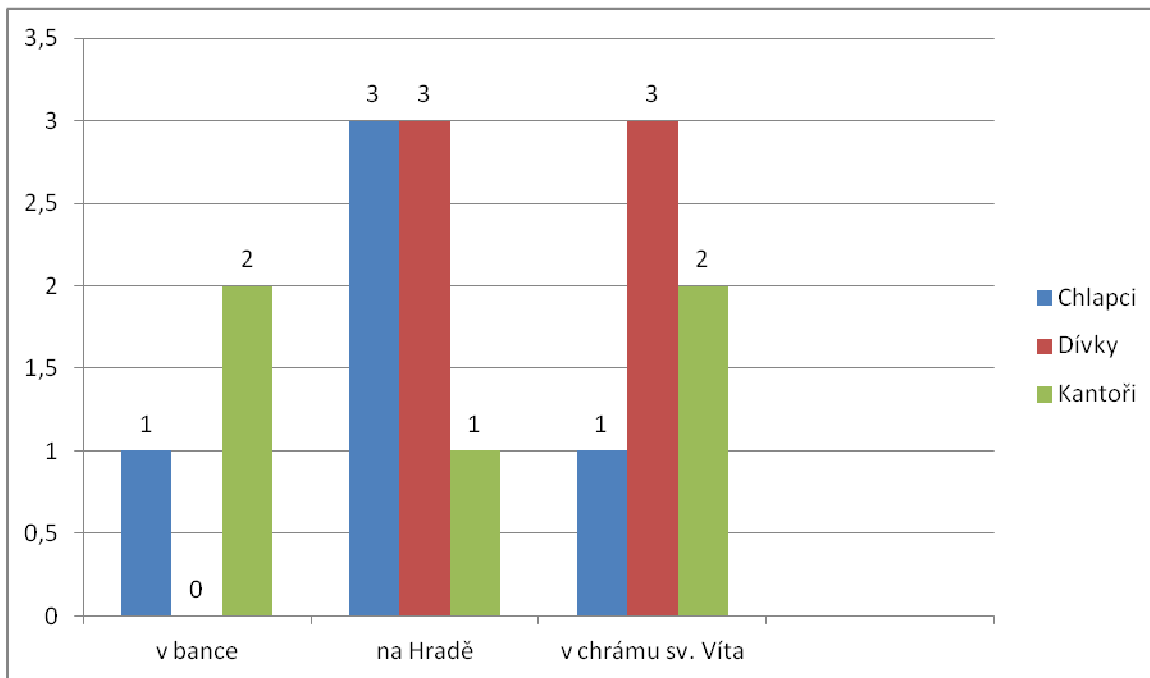
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) 7

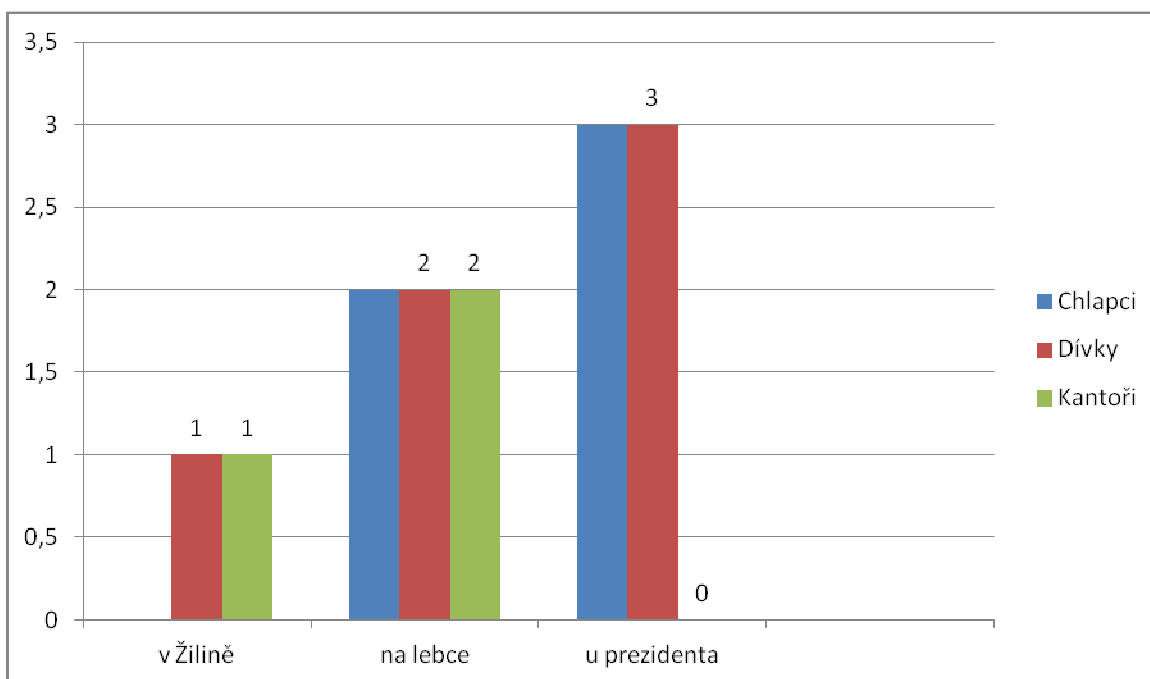
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

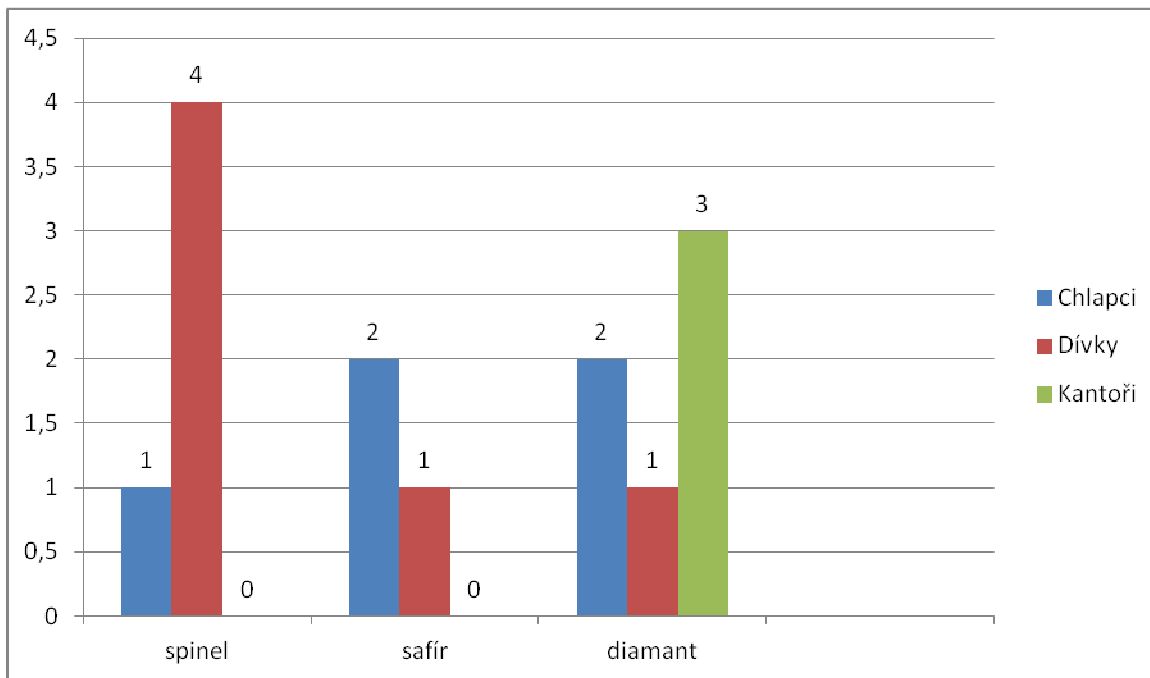
Kde byly uloženy za dob Karla IV.

Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

Jaký drahokam neobsahují?

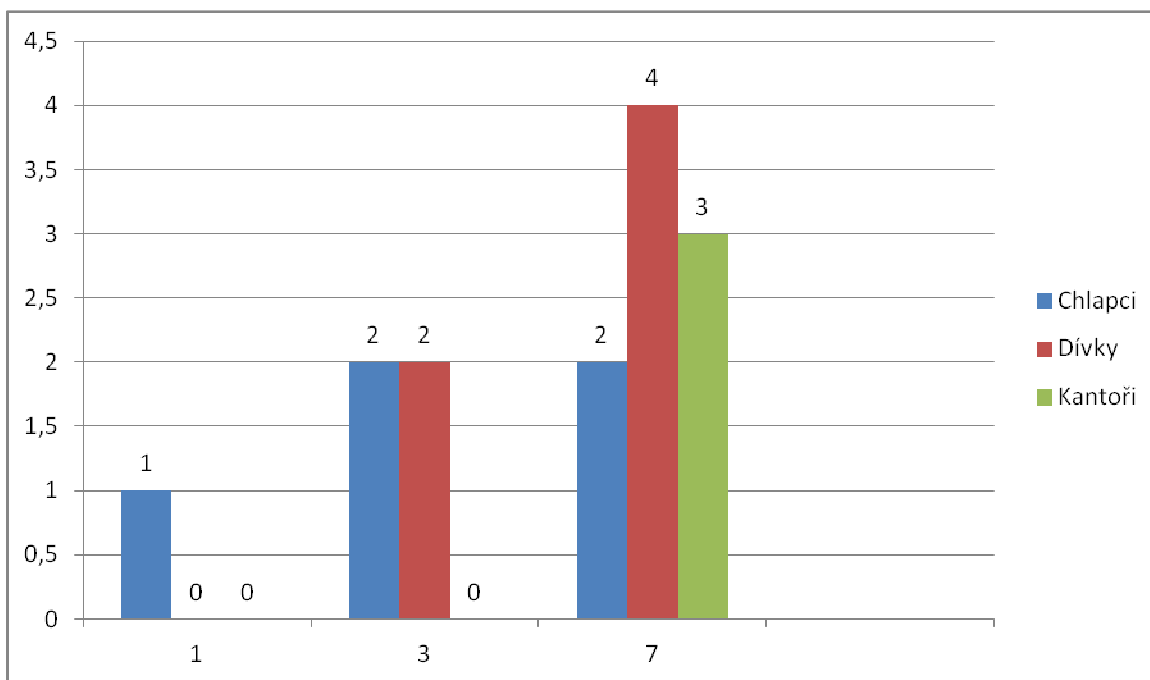
Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Z tohoto grafu vyplývá, že chlapci mají lepší přehled o použitých drahokamech než dívky.

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

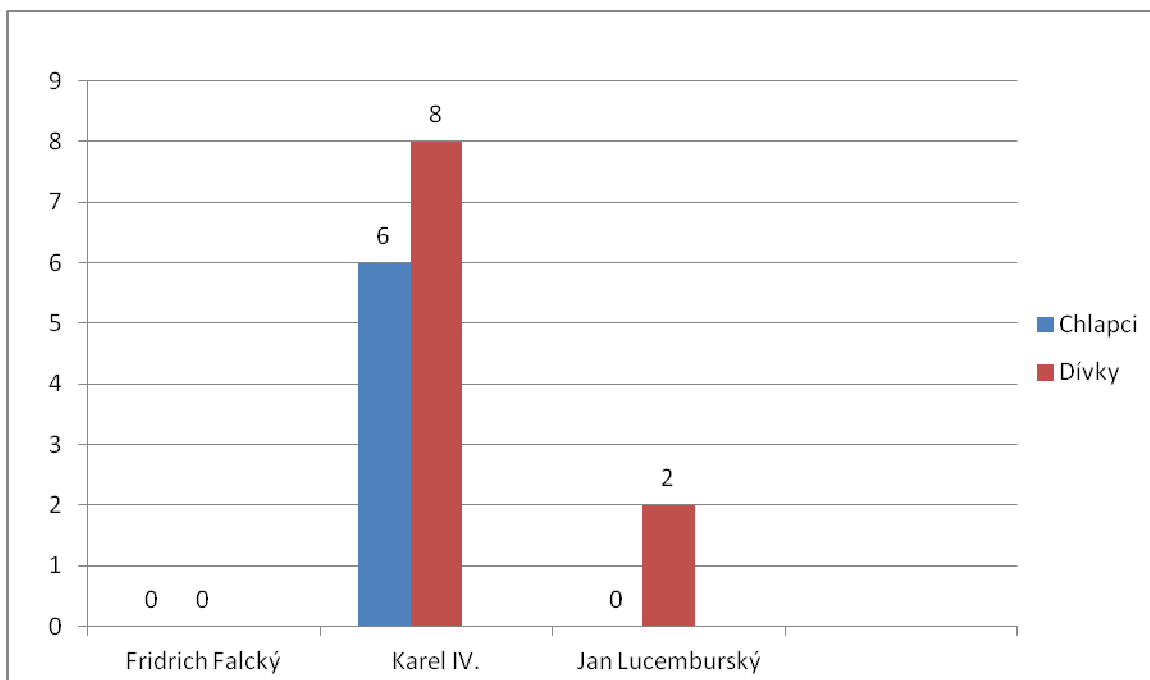
Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

Žáci 6. B odpovídali takto:

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

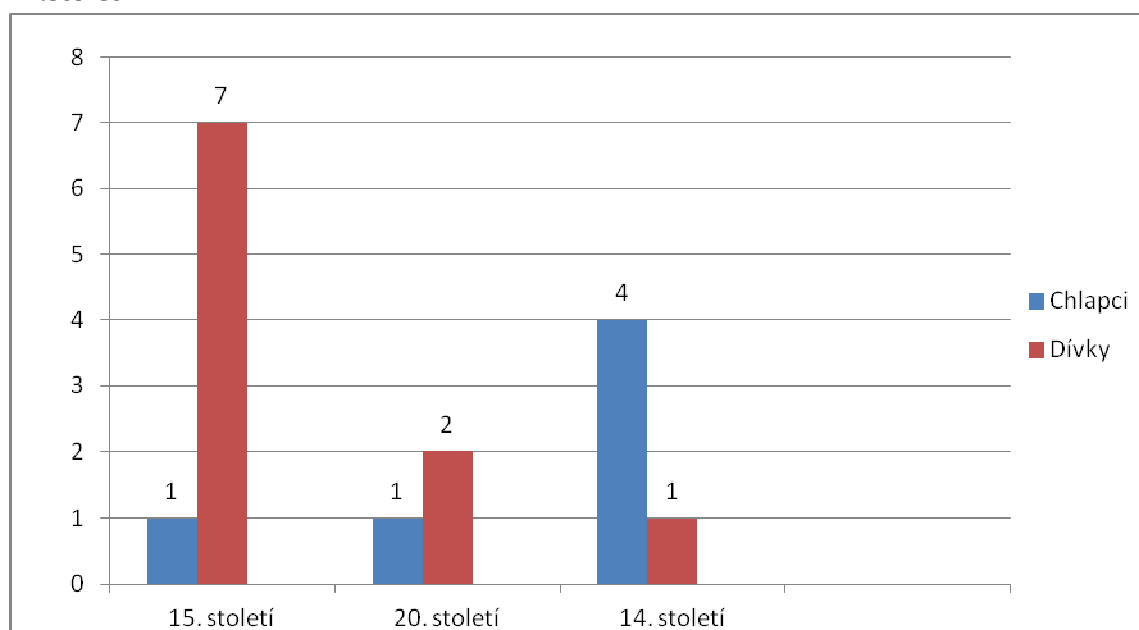
Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

V jakém století byly zhotoveny?

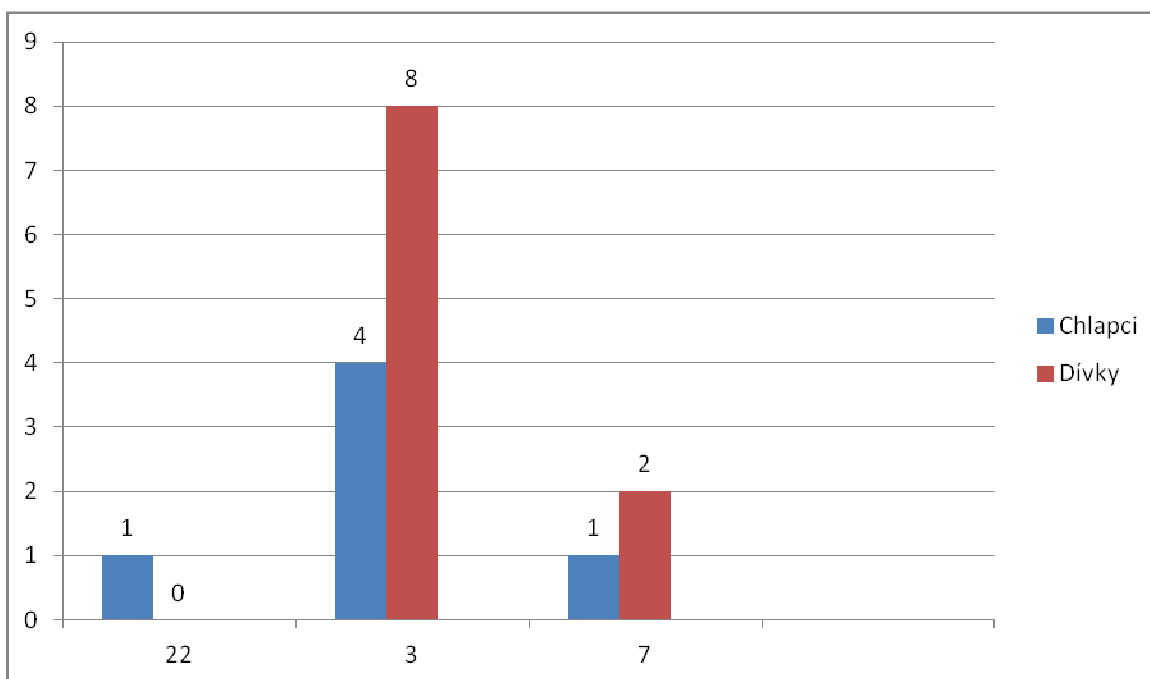
Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c) 14. století

14.století

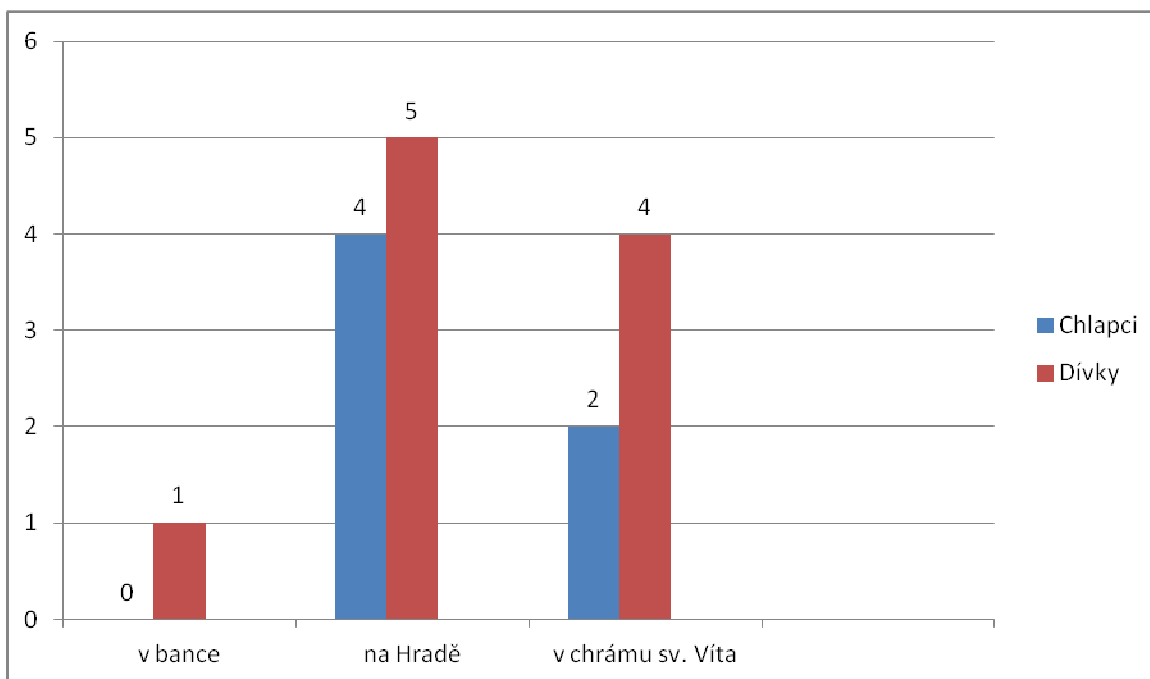
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 - c) - 7

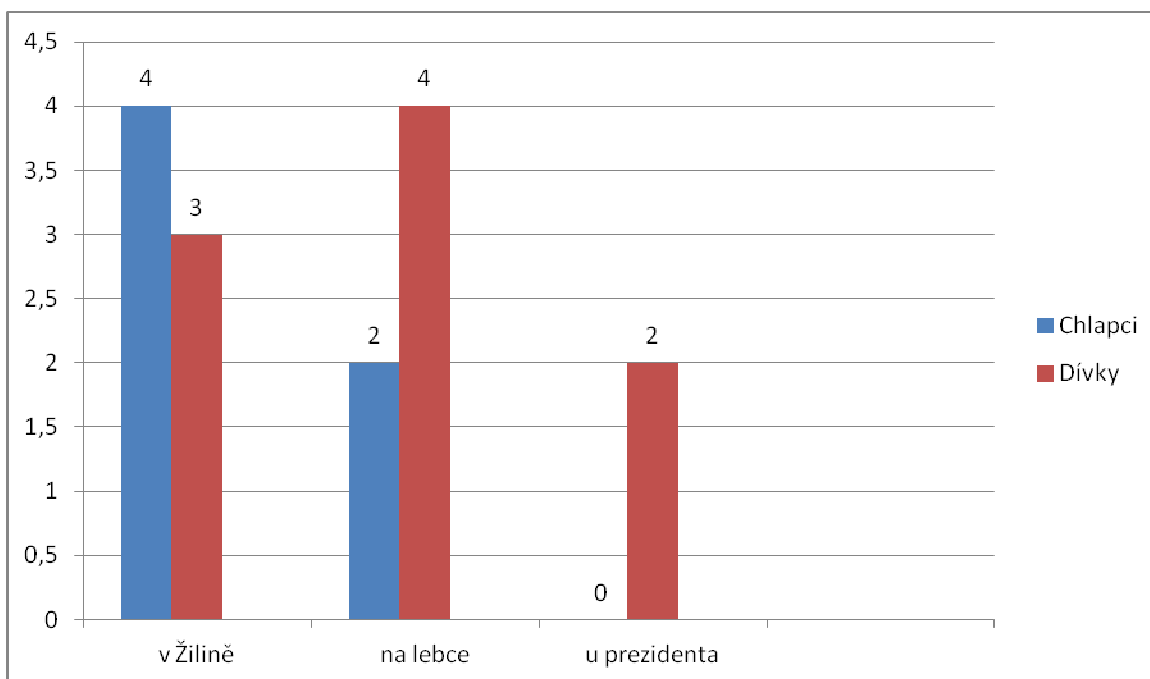
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

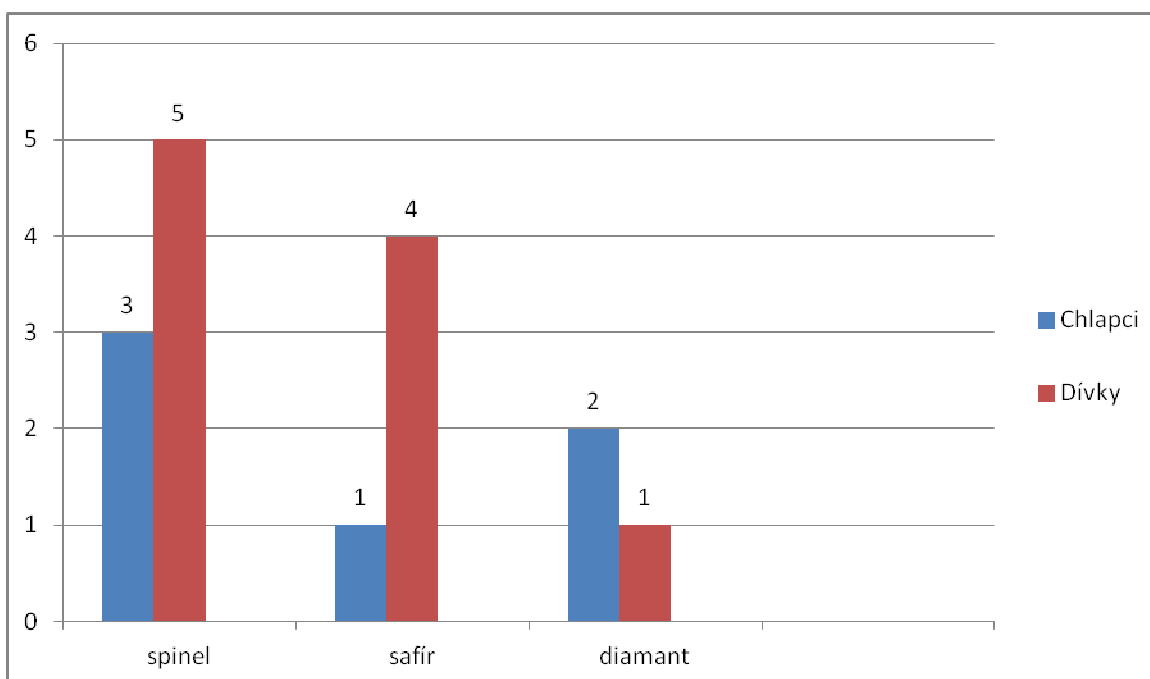
Kde byly uloženy za dob Karla IV.

Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

Jaký drahokam neobsahují?

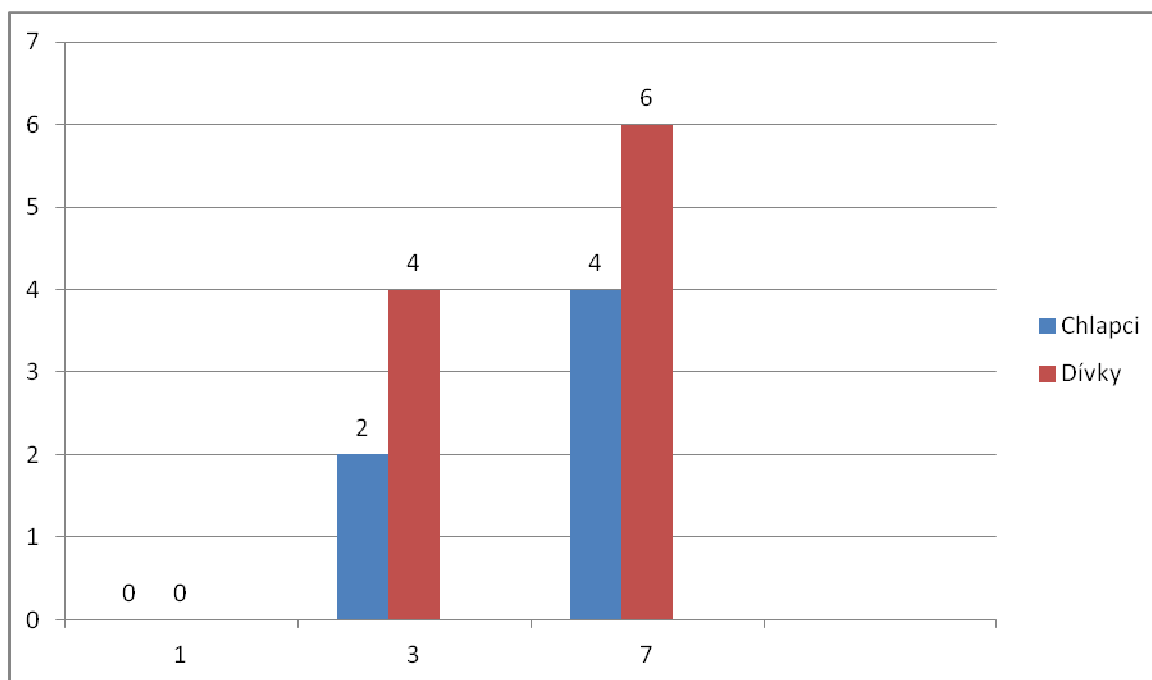
Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Z tohoto grafu vyplývá, že chlapci mají lepší přehled v použitých drahokamech než dívky.

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

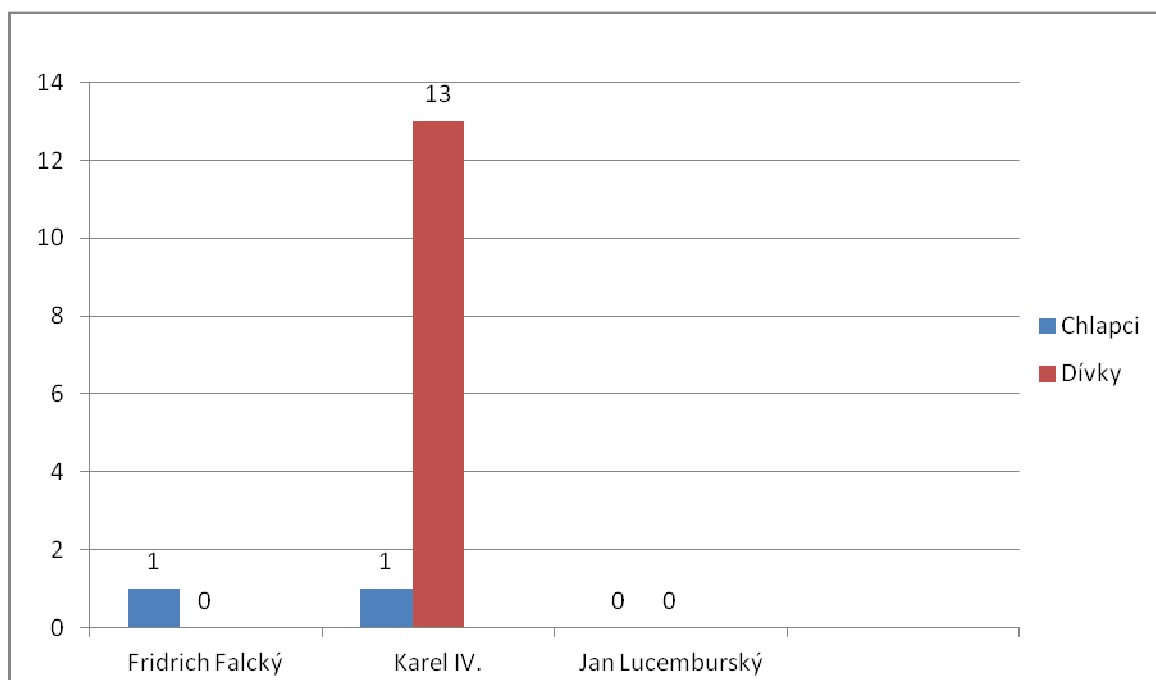
Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

Teď zavítáme do třídy 7. A. Zde mi odpovědělo na anketu 16 žáků. Třináct dívek a tři chlapci.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

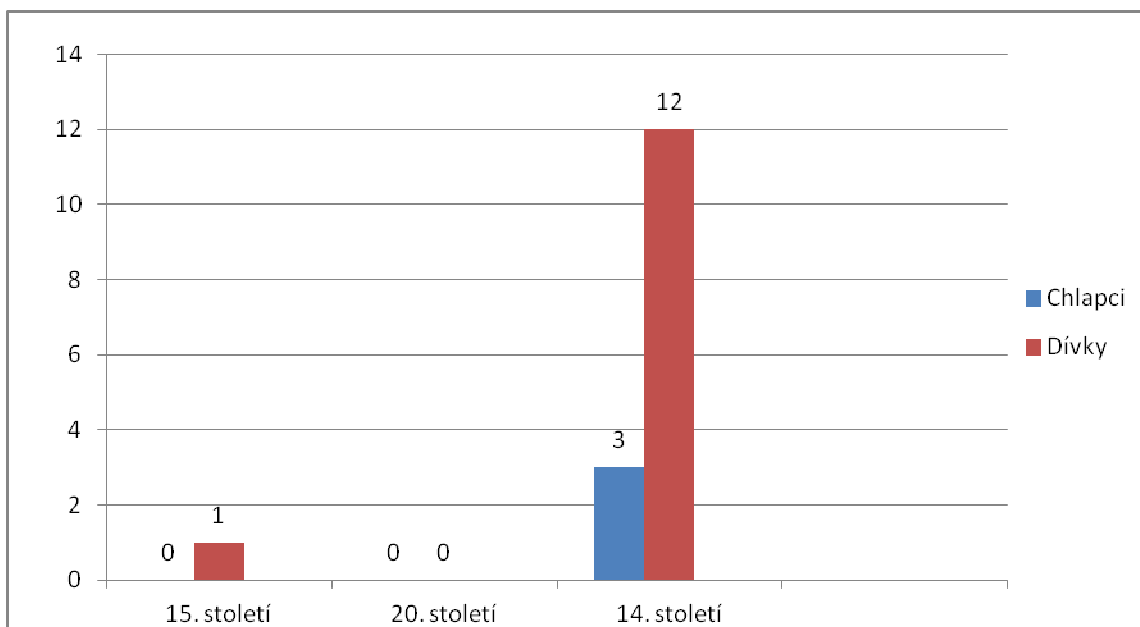
Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

V jakém století byly zhotoveny?

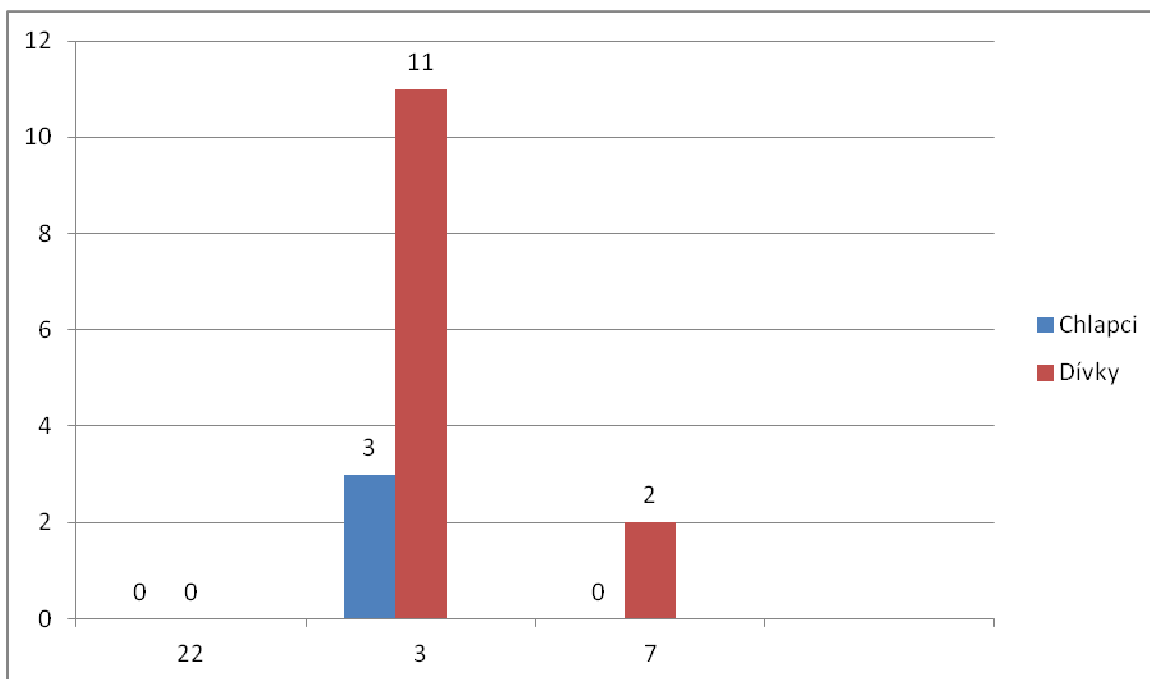
Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c)

14.století

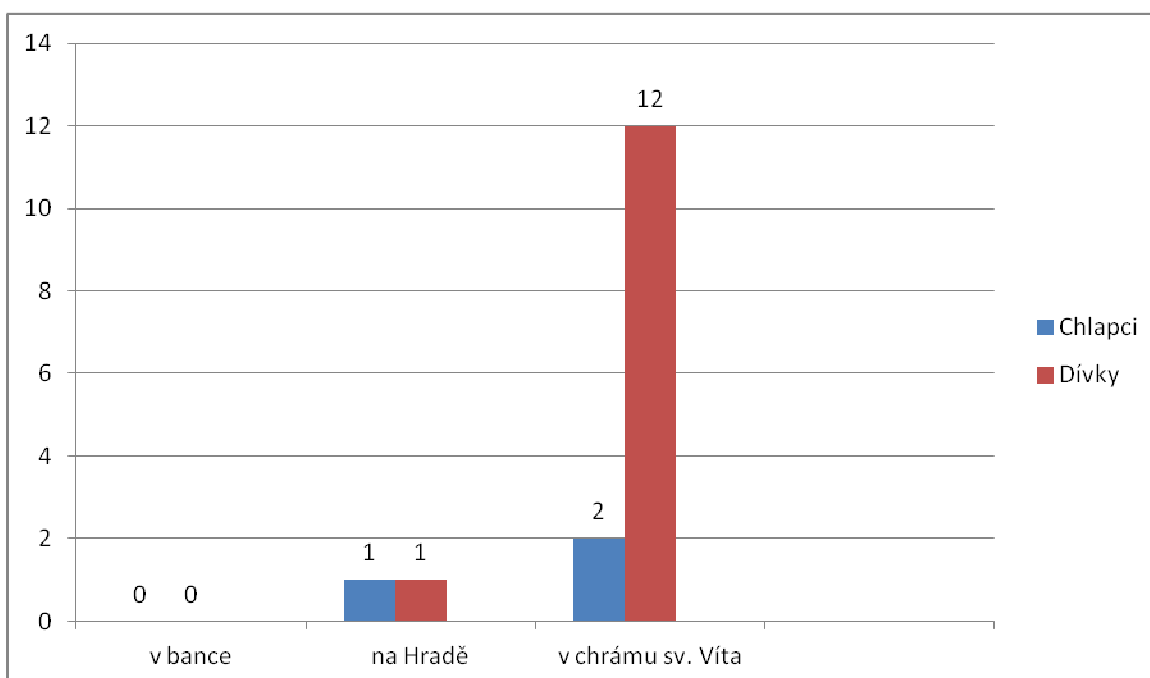
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) - 7

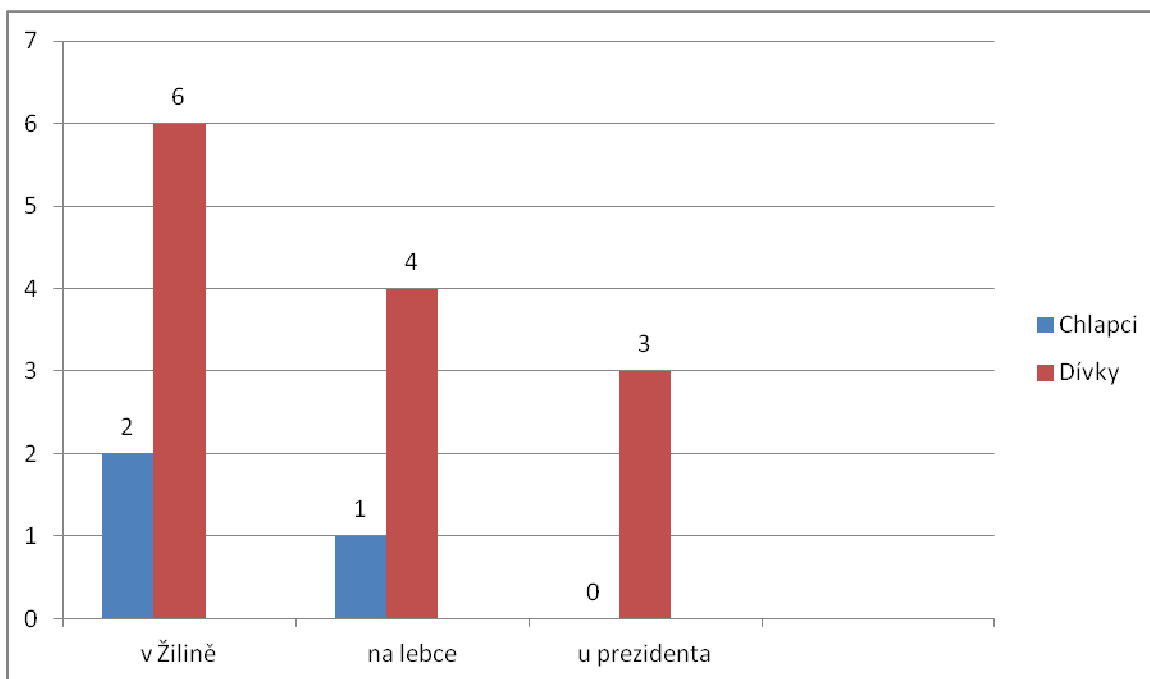
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

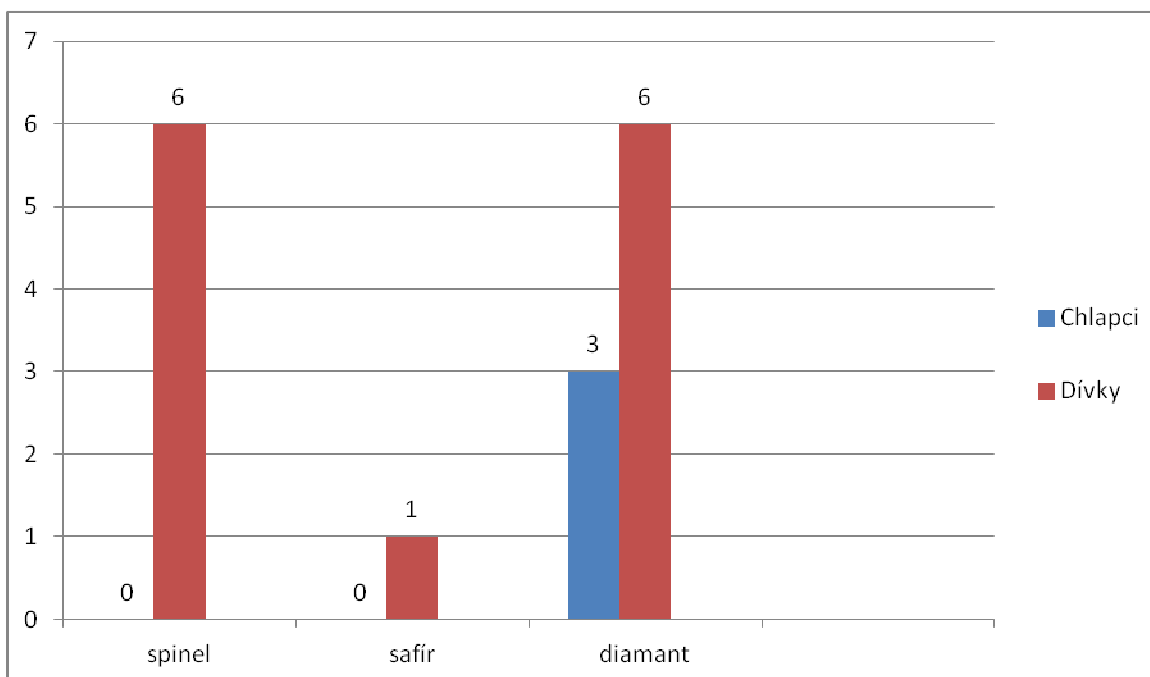
Kde byly uloženy za dob Karla IV.

Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

Jaký drahokam neobsahují?

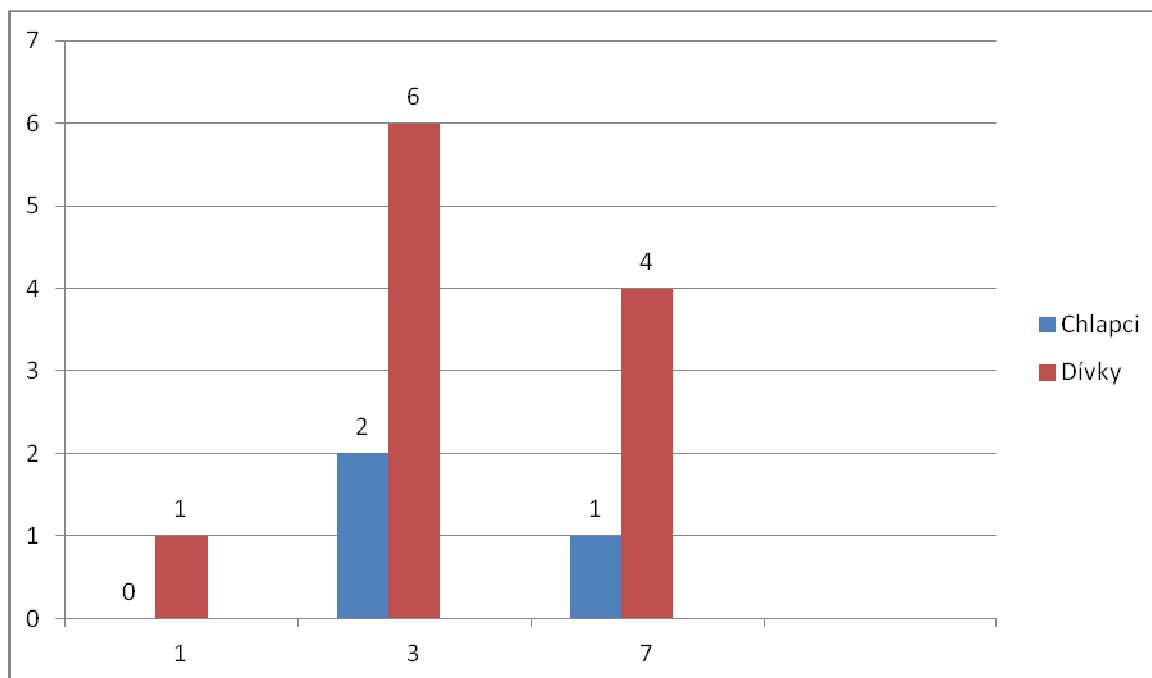
Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Z tohoto grafu vyplývá, že chlapci mají lepší přehled v použitých drahokamech než dívky.

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

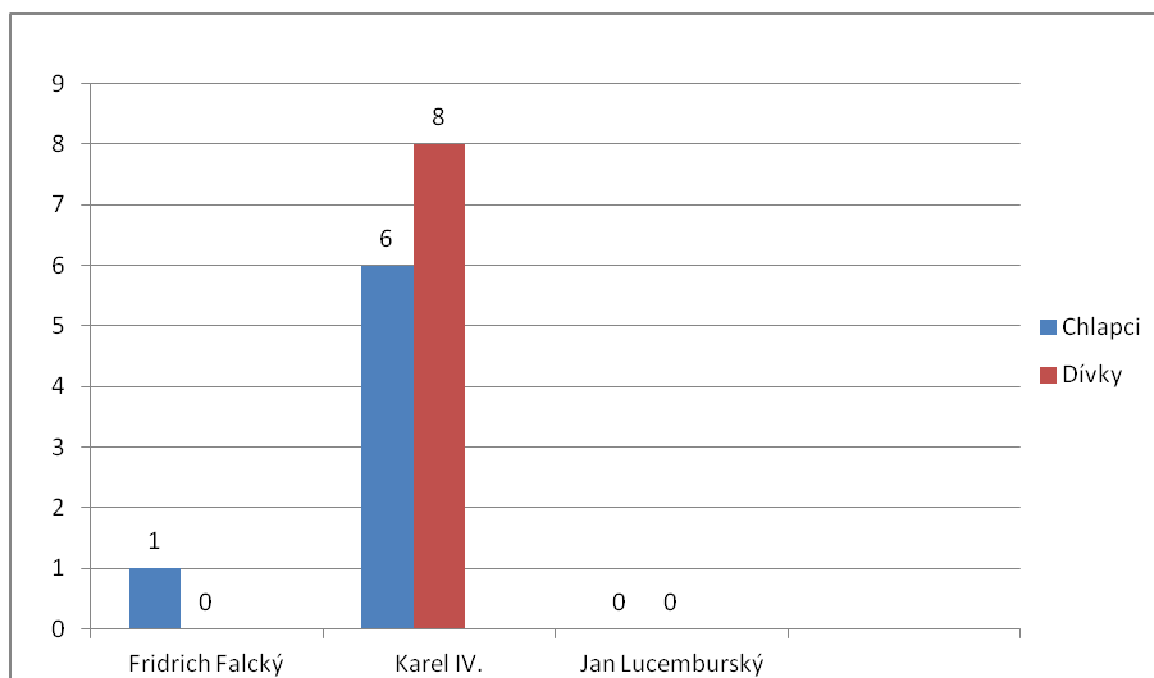
Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

Následuje třída 7. B. Odtud jsem si odnesla patnáct vyplněných lístků.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

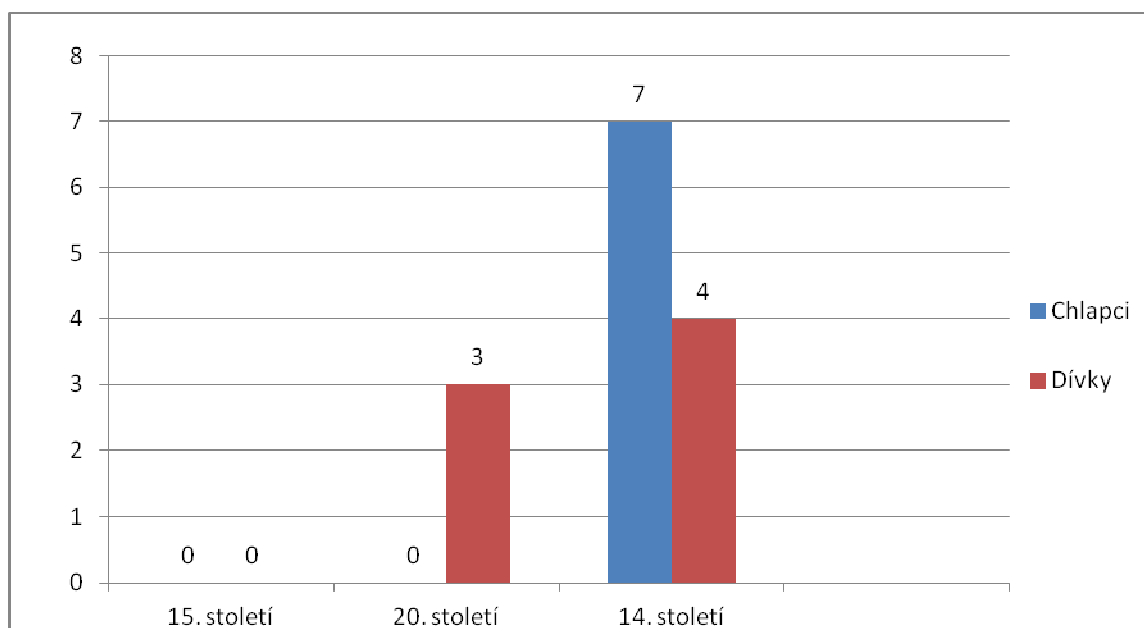

Z tohoto grafu je patrné, že dívky mají lepší znalosti v oblasti panovníků.

V jakém století byly zhotoveny?

Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c)

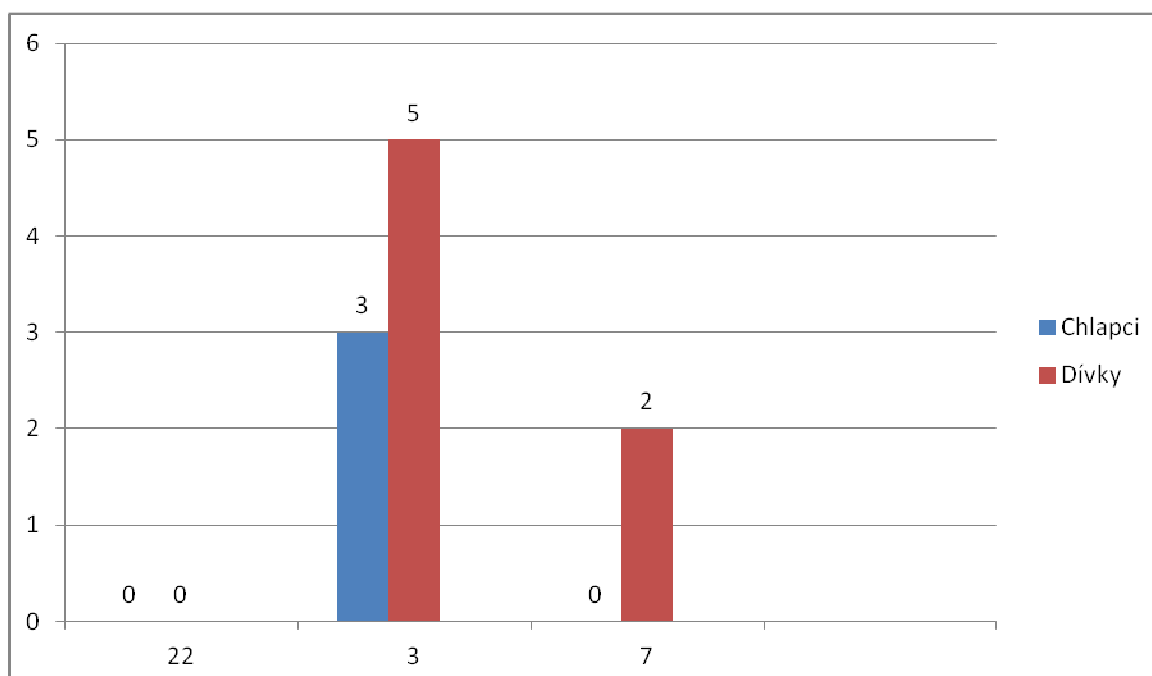
14.století

Jeden lístek jsem obdržela bez odpovědi.

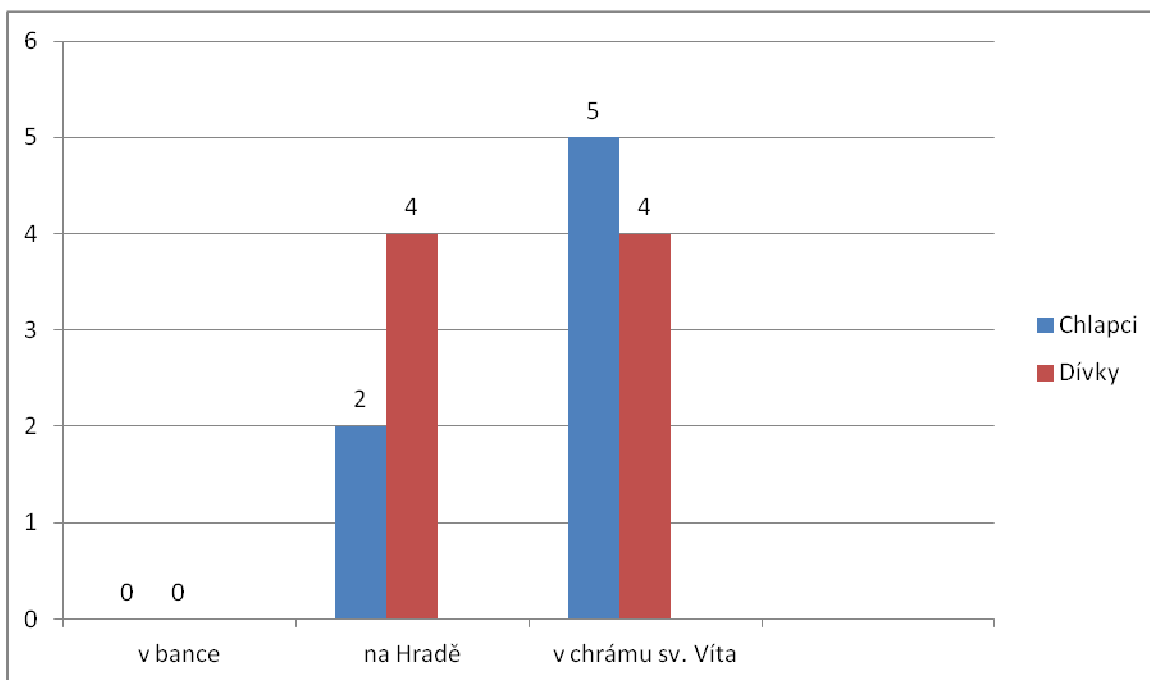
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) - 7

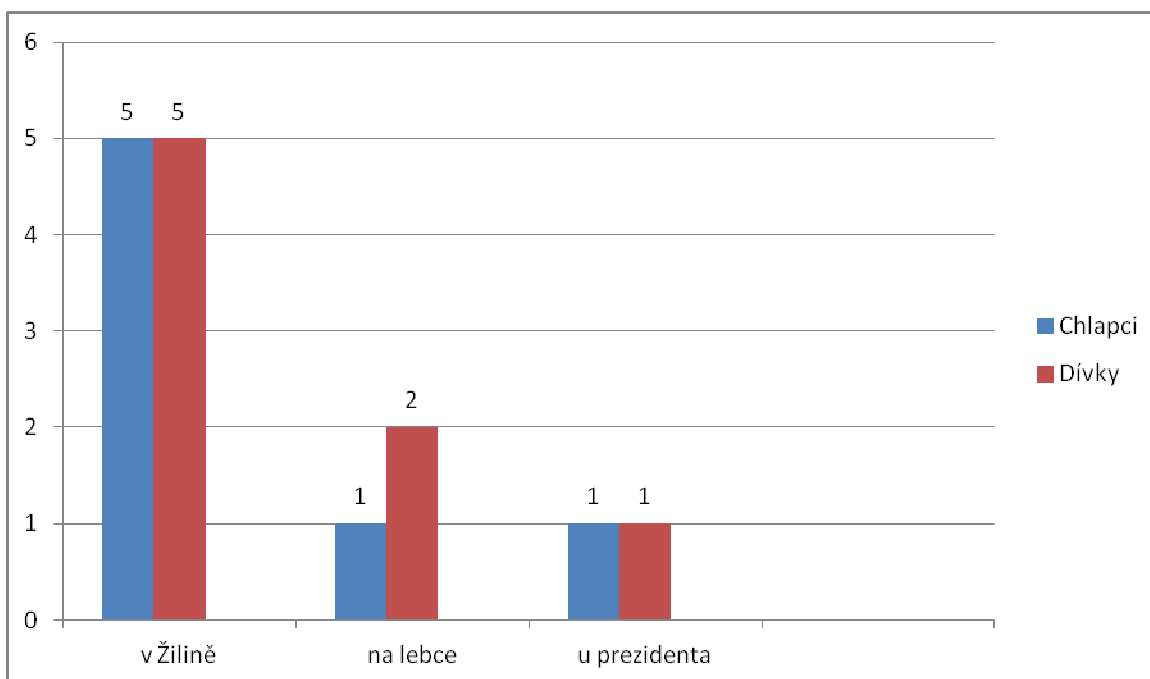
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

Kde byly uloženy za dob Karla IV.

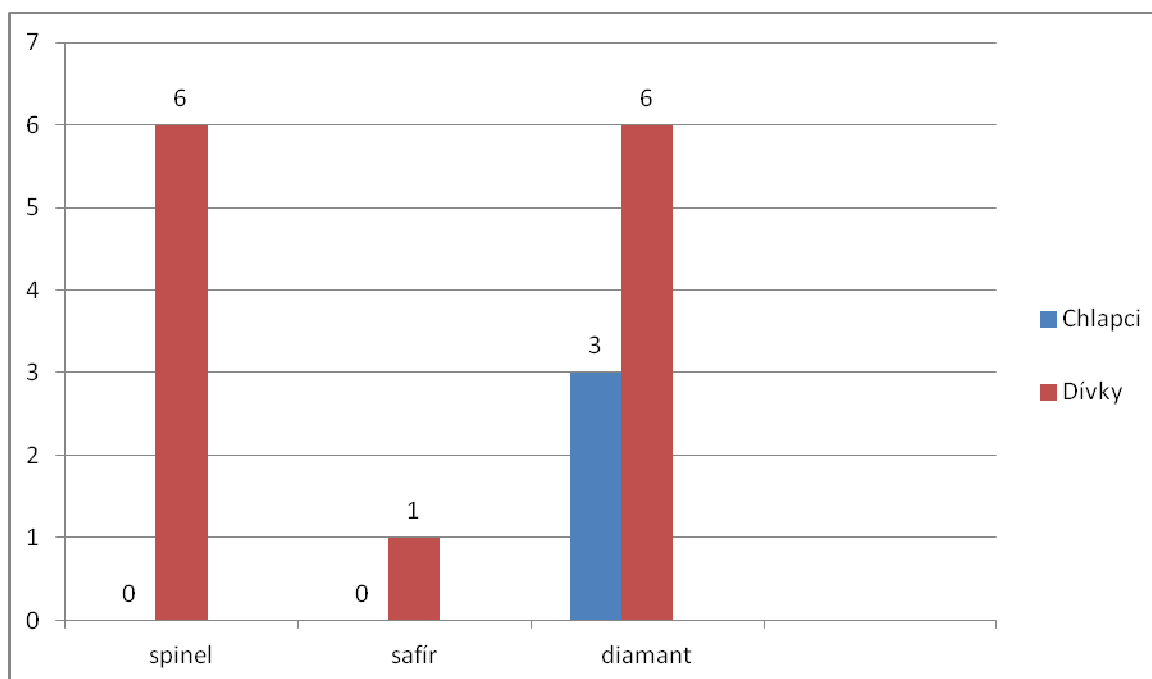
Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

Překvapilo mě, že pouze jeden žák ví, kde se klenoty nacházely.

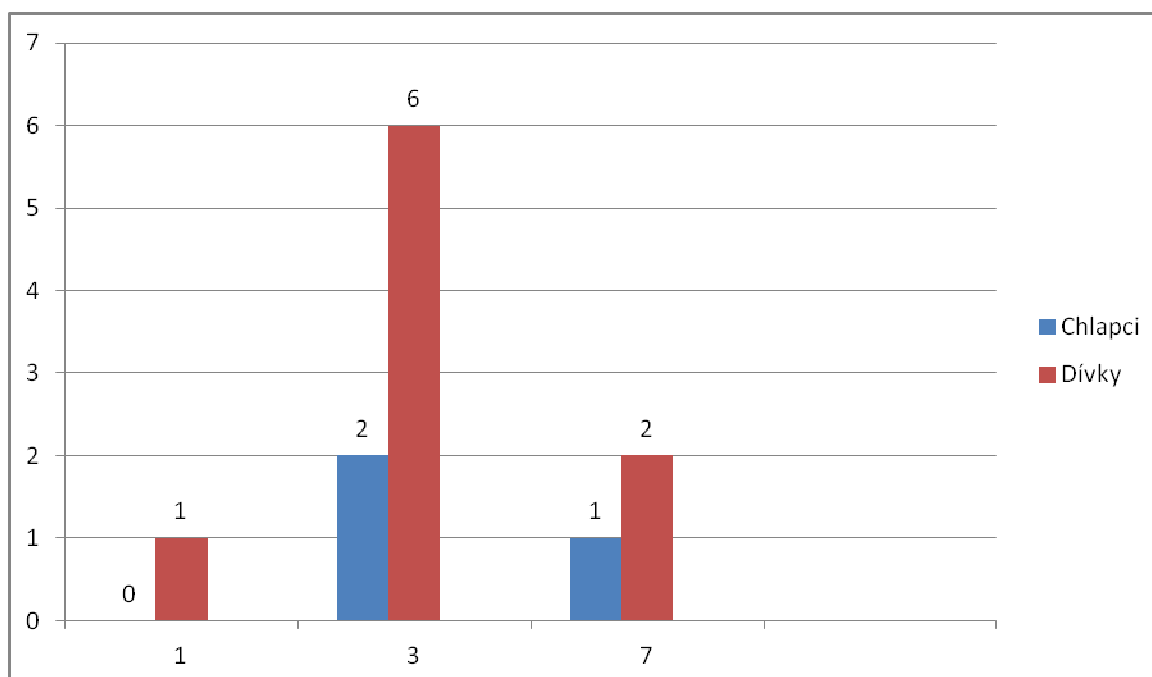
Jaký drahokam neobsahují?

Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

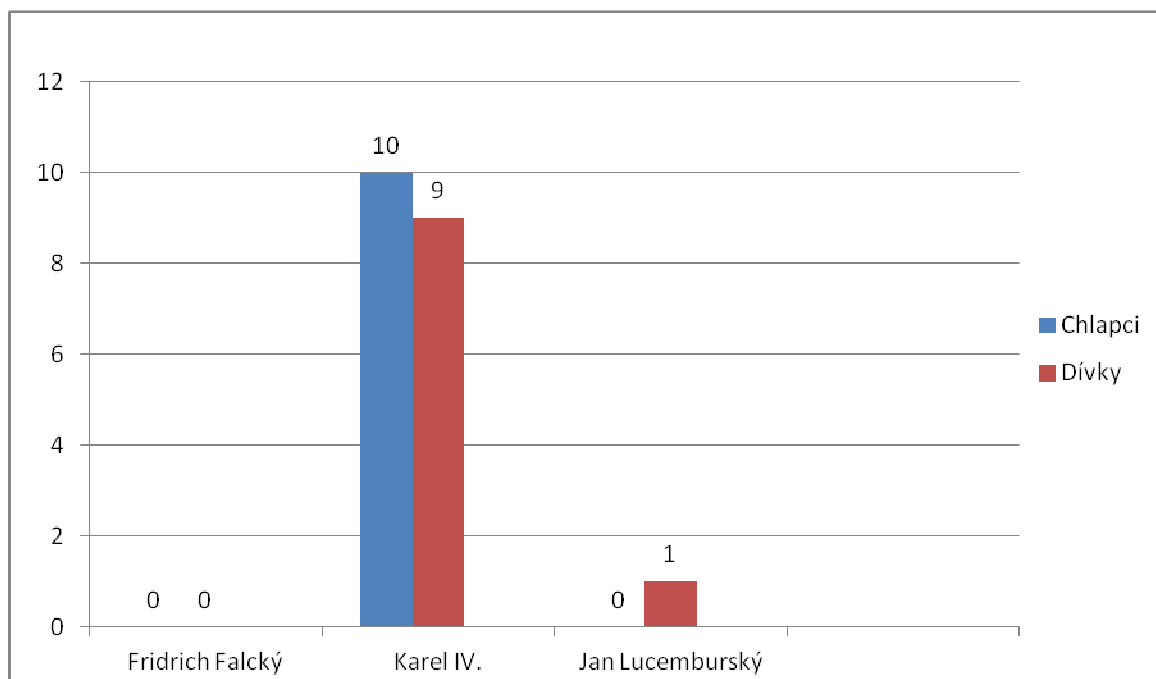
Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

Dostali jsme se k starším žákům naší školy.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

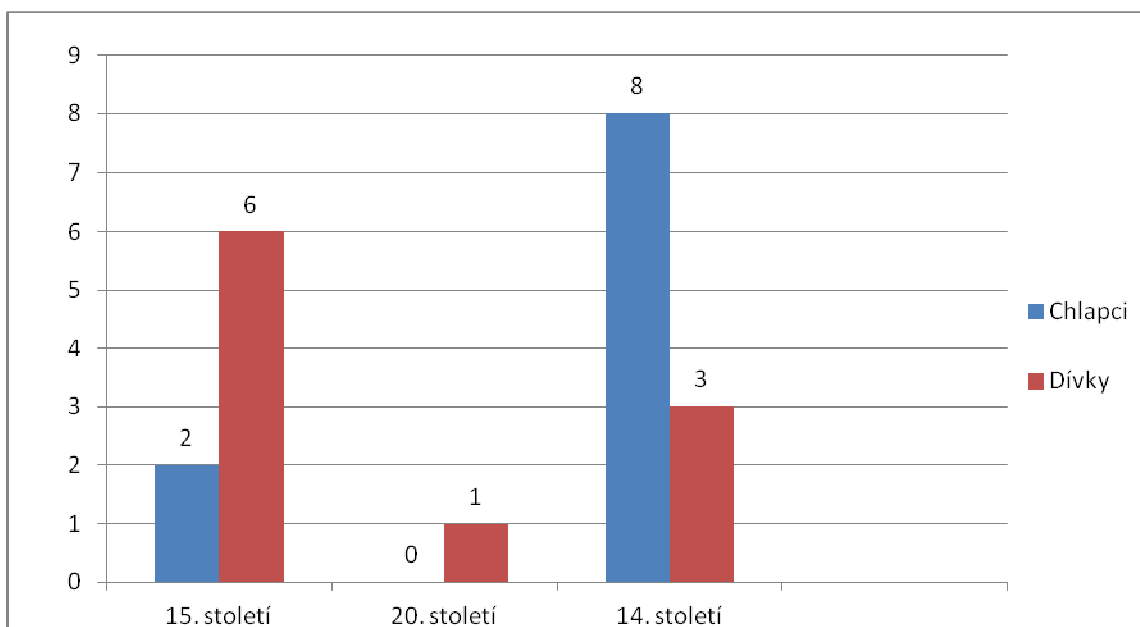
Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

Z tohoto grafu je patrné, že dívky mají lepší znalosti v oblasti panovníků.

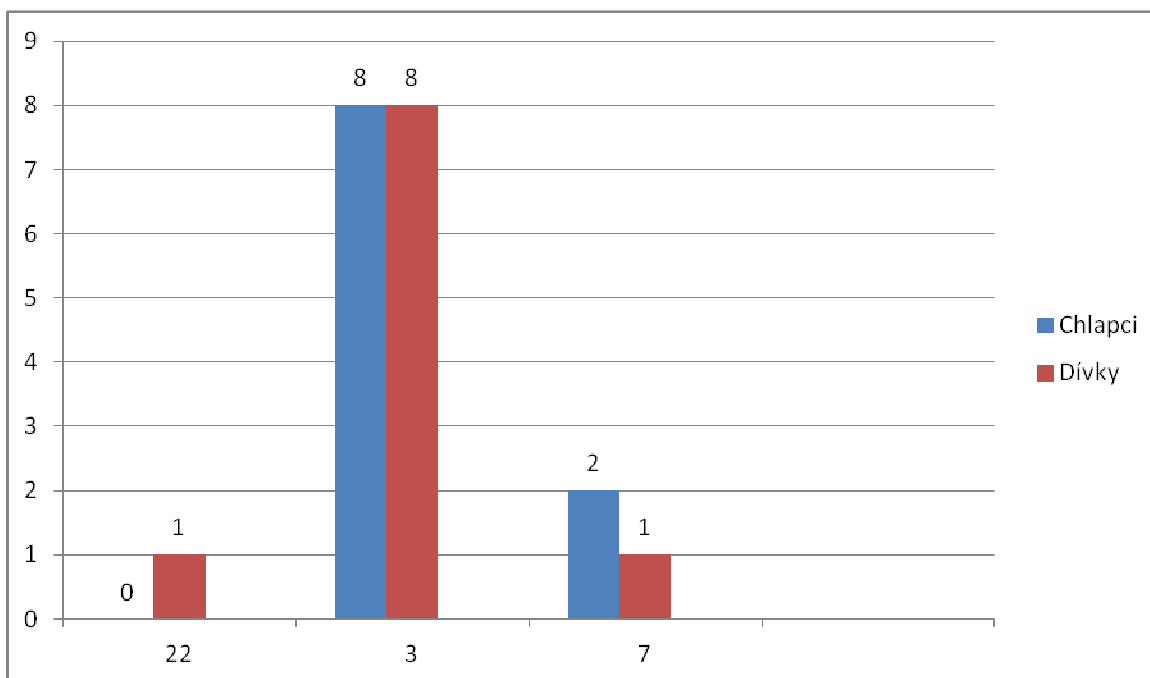
V jakém století byly zhotoveny? Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c)

14.století

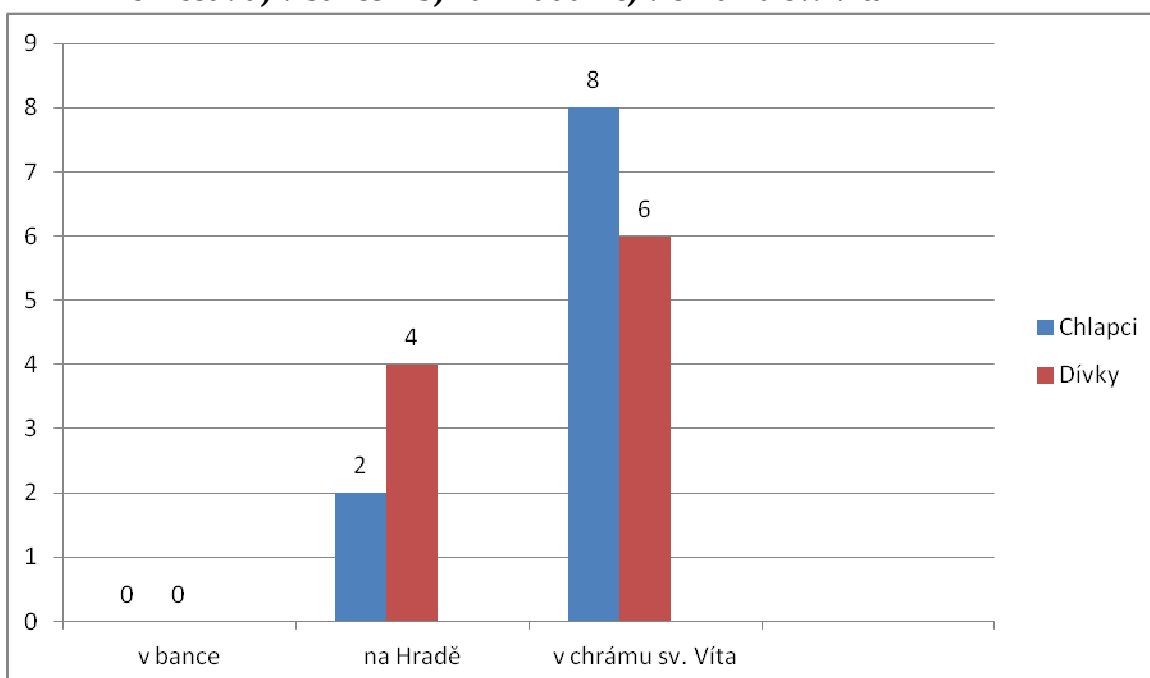
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) - 7

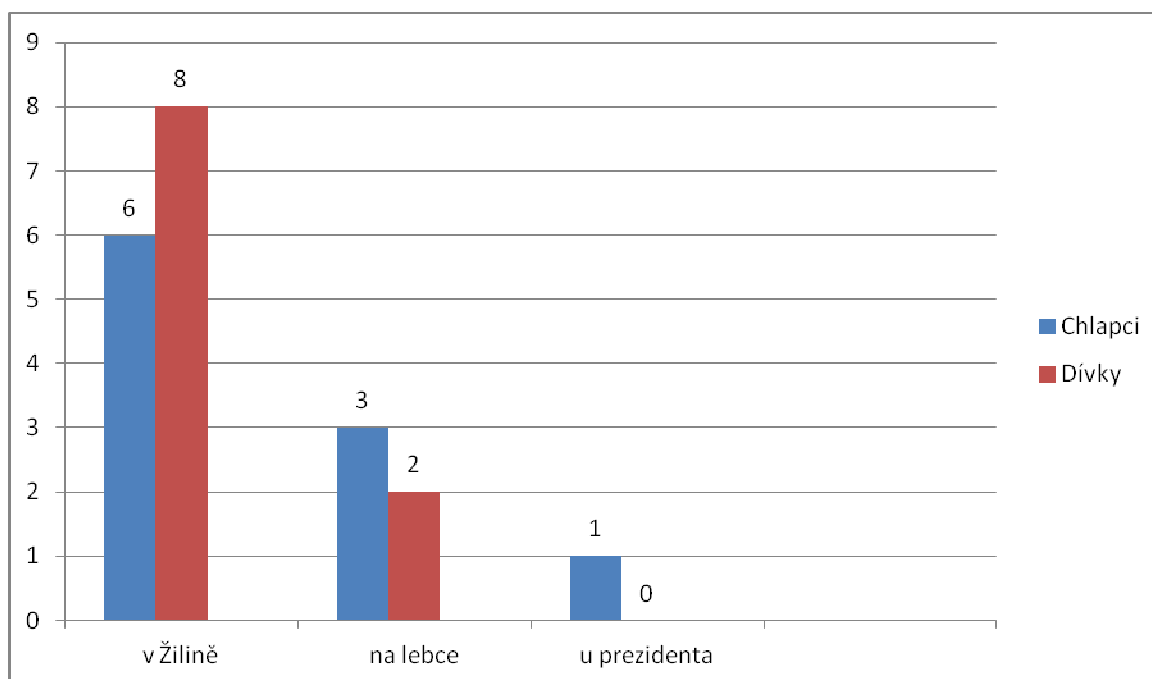
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

Kde byly uloženy za dob Karla IV.

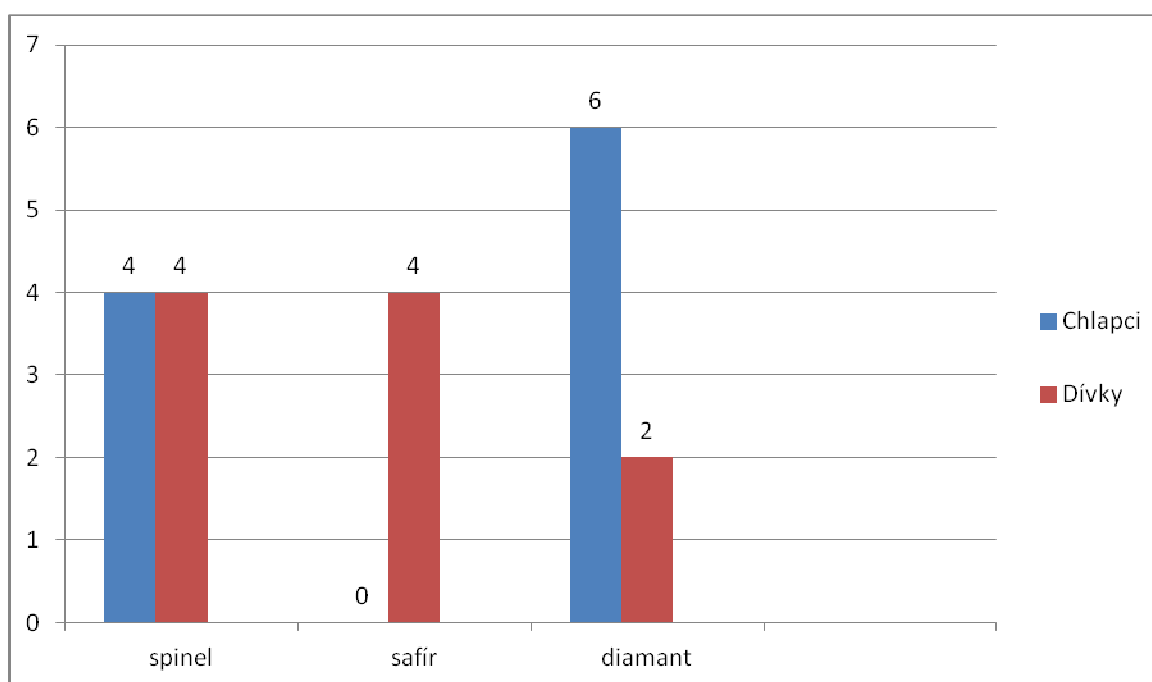
Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

Překvapilo mě, že pouze jeden žák ví, kde se klenoty nacházely.

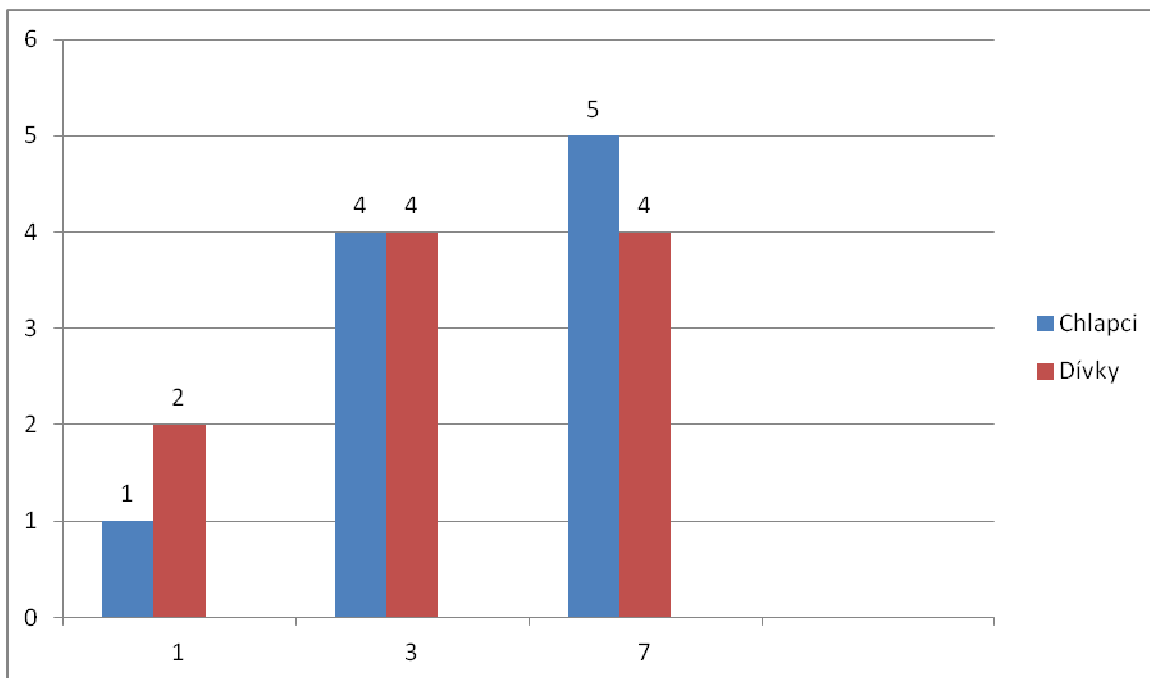
Jaký drahokam neobsahují?

Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

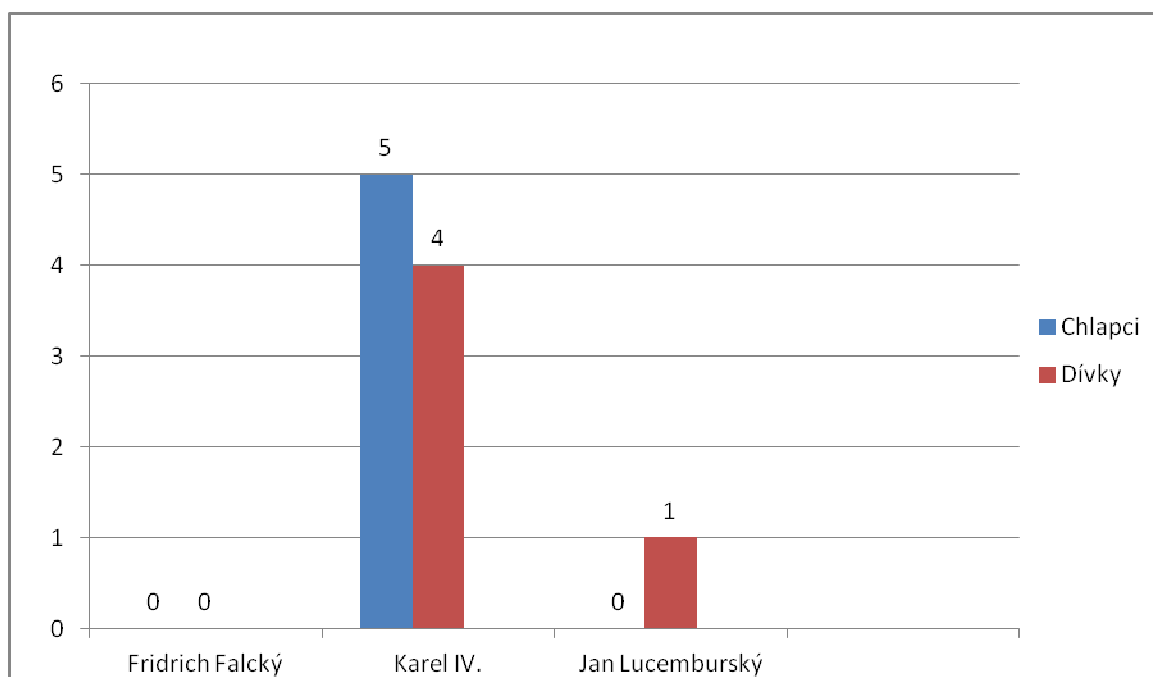

V grafu můžeme vyčíst, že převahu správných odpovědí měli chlapci.

Následující grafy znázorňují odpovědi od žáků 9.A.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan Lucemburský

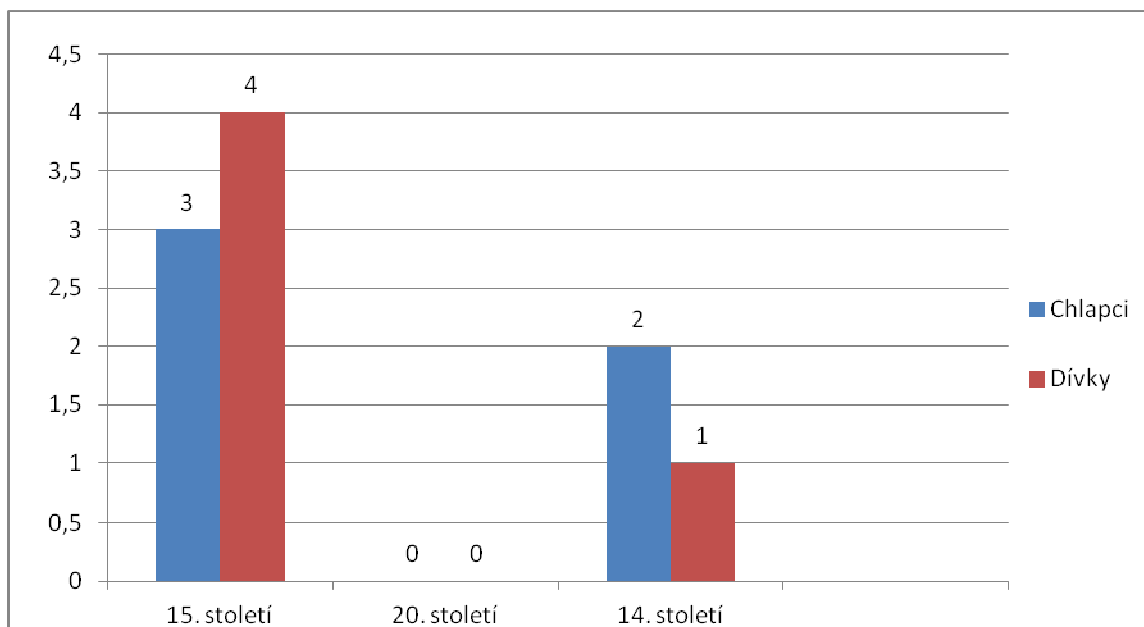

Z tohoto grafu je patrné, že dívky mají lepší znalosti v oblasti panovníků.

V jakém století byly zhotoveny?

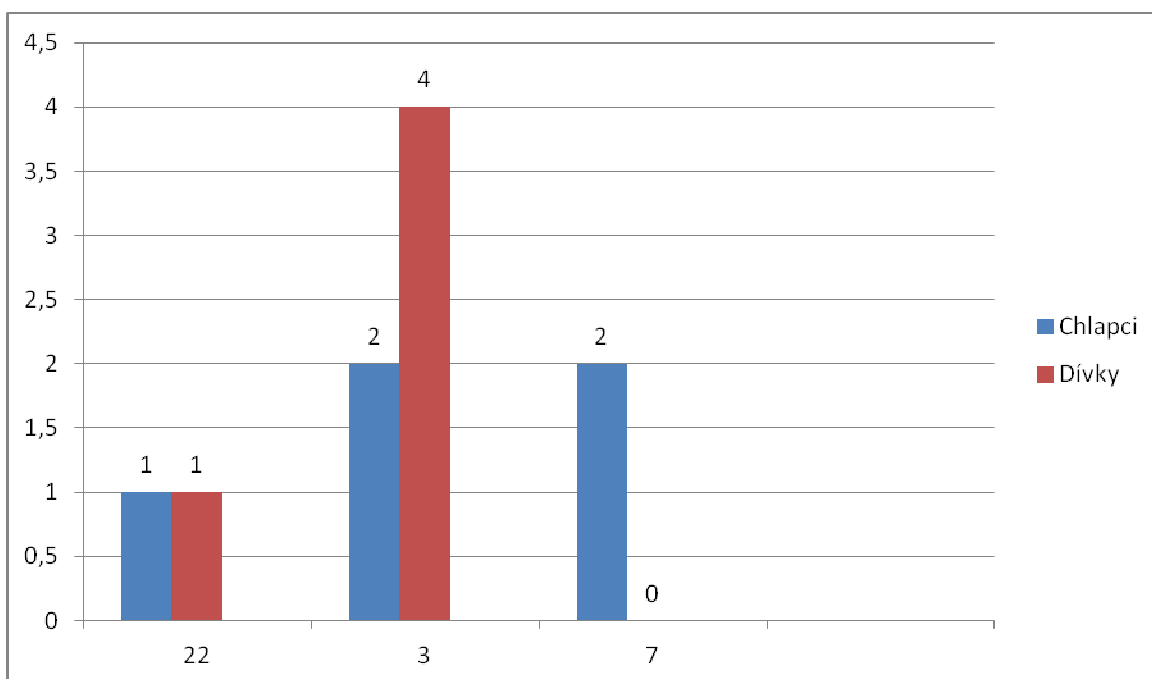
Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c)

14.století

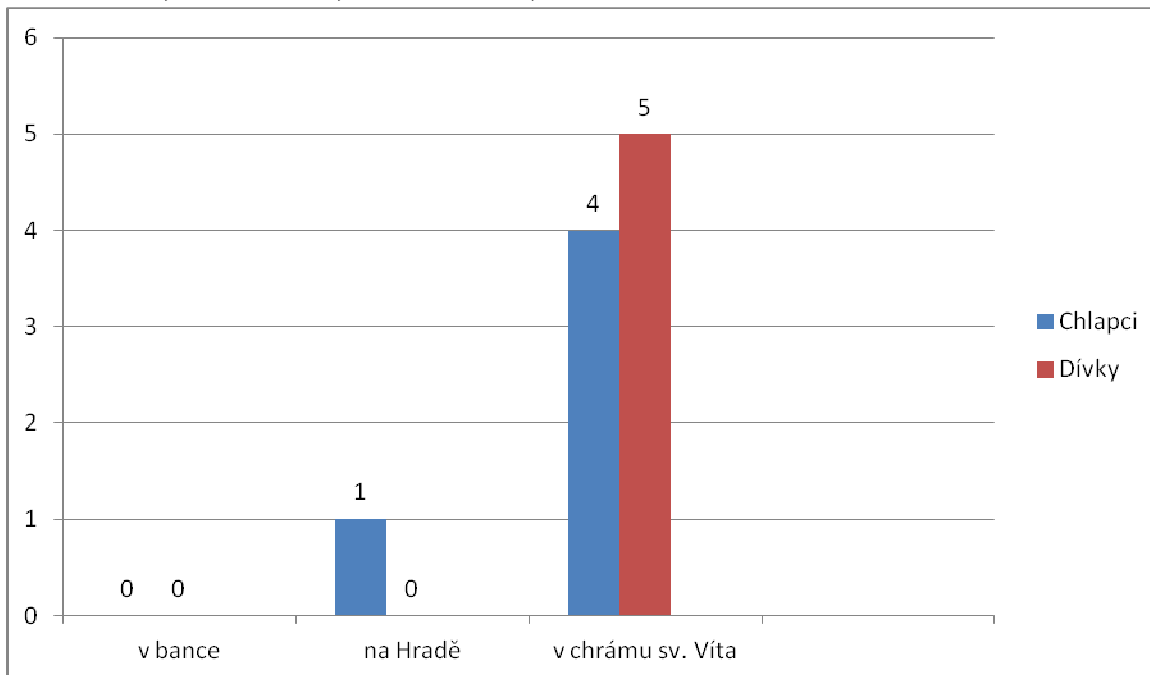
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) - 7

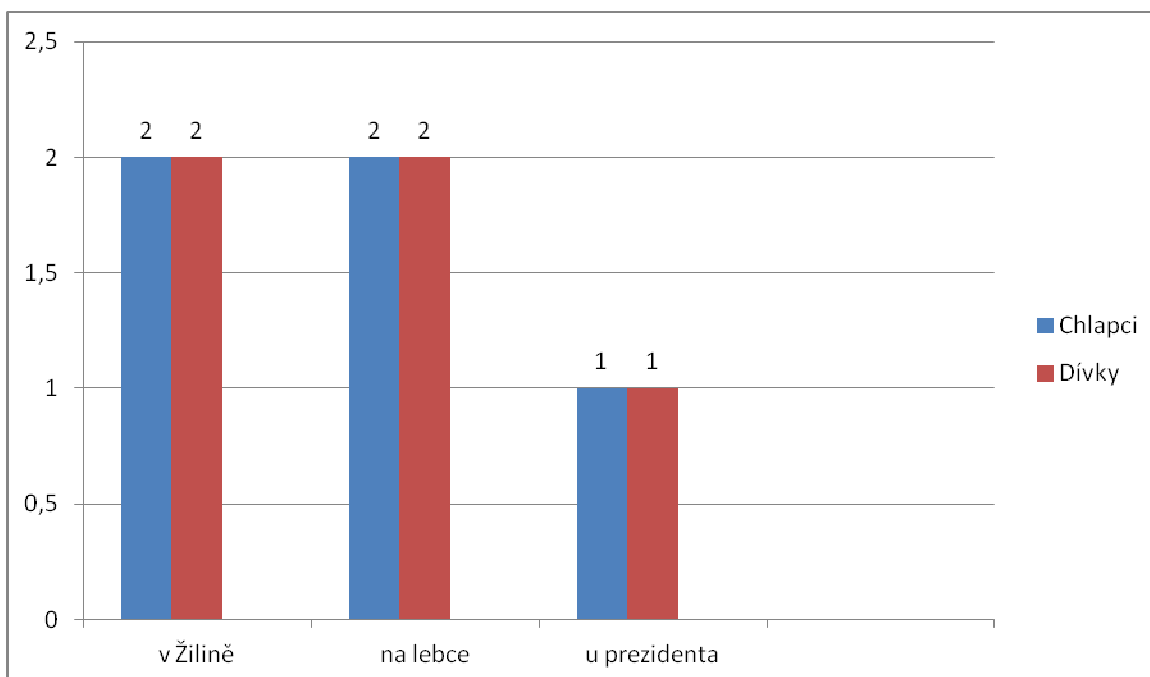
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

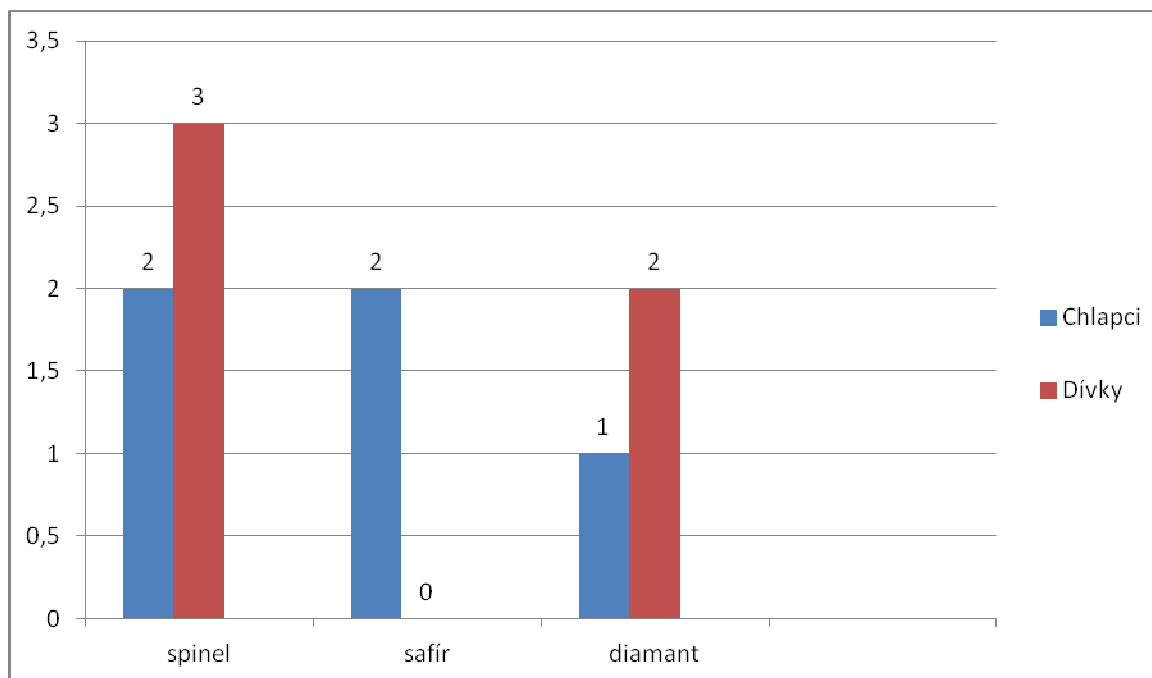
Kde byly uloženy za dob Karla IV.

Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

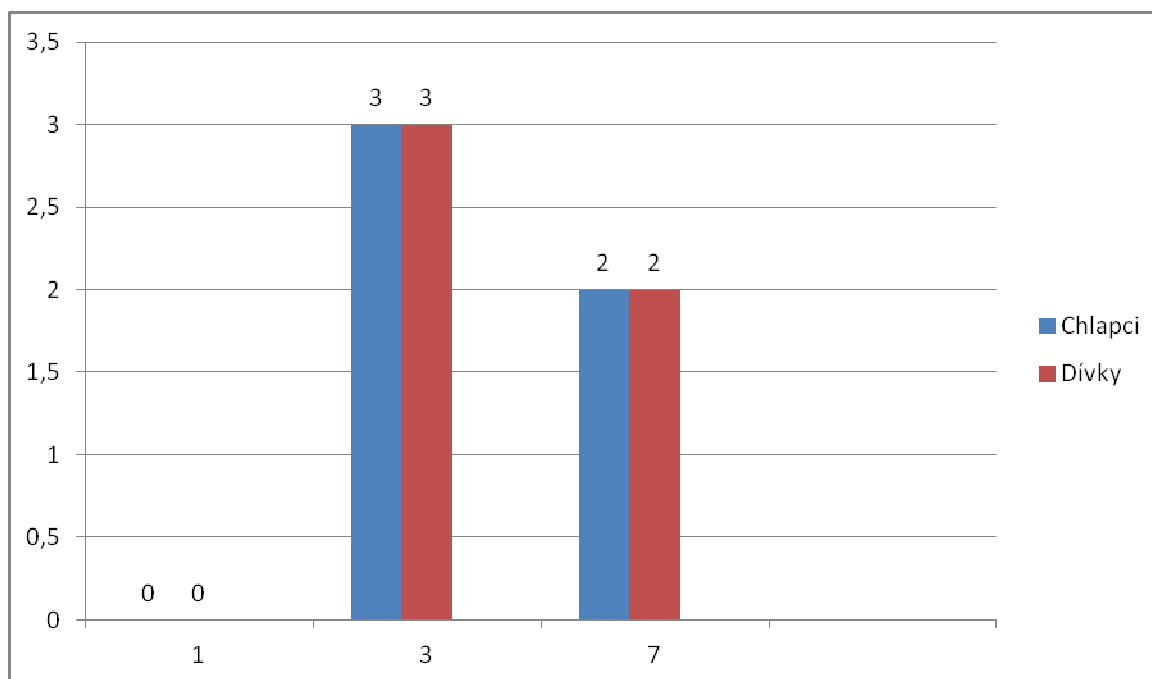

Je opravdu pozoruhodné, že názory děvčat i chlapců jsou totožné.

Jaký drahokam neobsahují?
Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?
Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

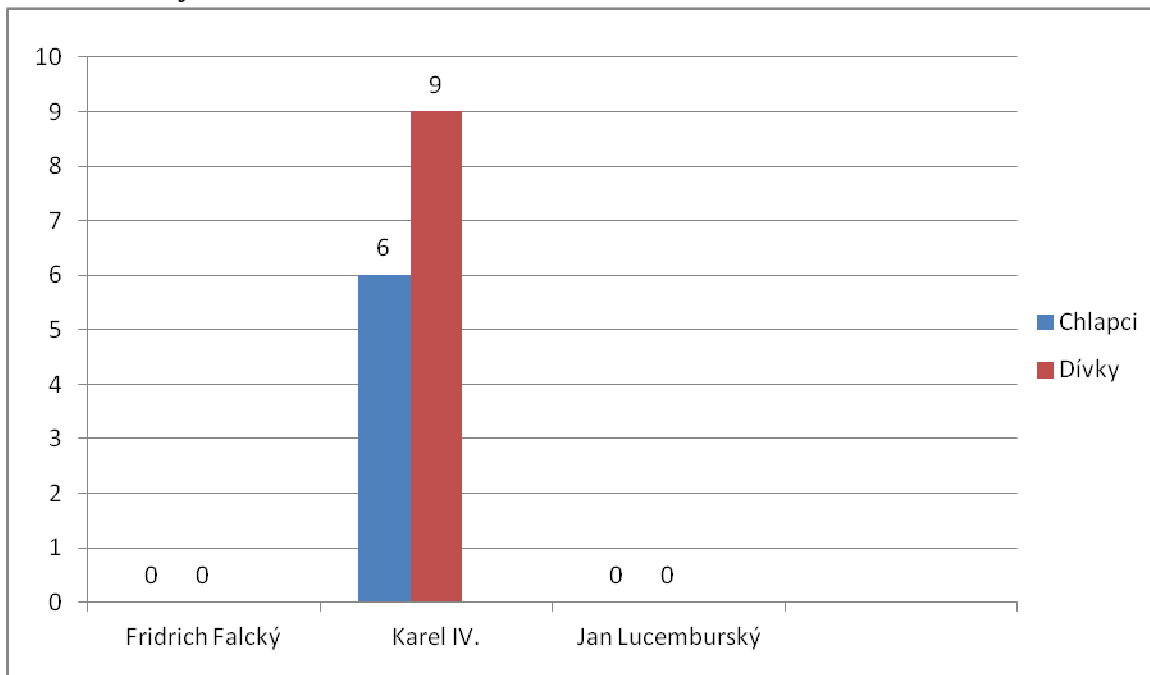
Opět jsou výsledky totožné.

Dostáváme se do samého závěru mého testování. Aby byl tento test kompletní, zeptala jsem se i mých z spolužáků z 9.B. Výsledky jsou následující.

Který panovník nechal zhotovit české korunovační klenoty?

Možnosti: a) Fridrich Falcký - b) Karel IV. – c) Jan

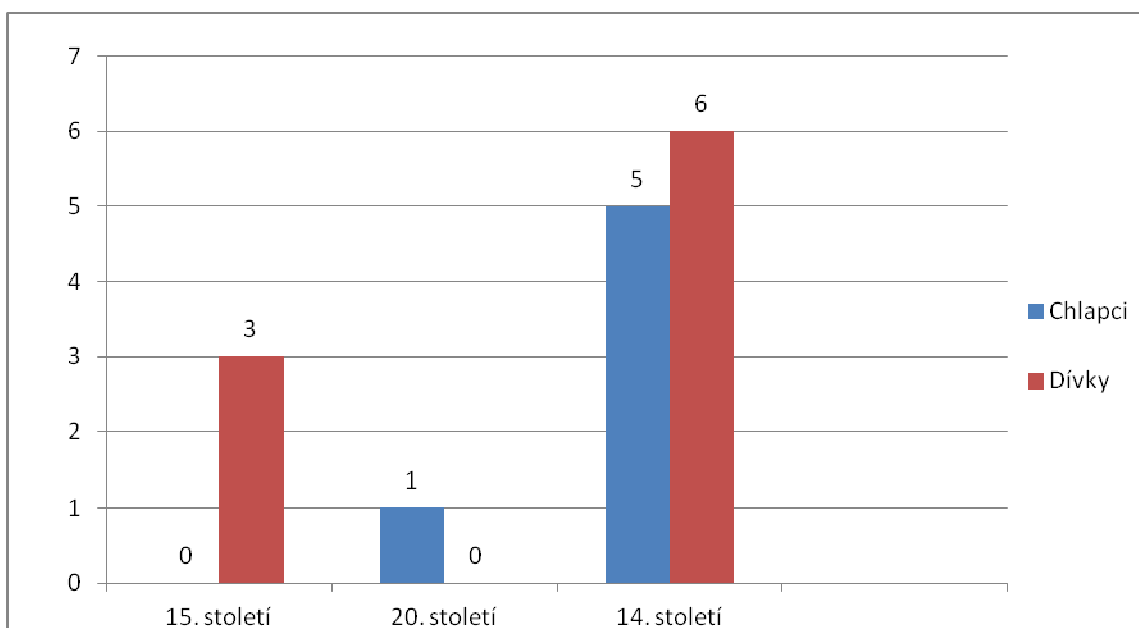
Lucemburský

Z tohoto grafu je patrné, že chlapci mají lepší znalosti v oblasti panovníků.

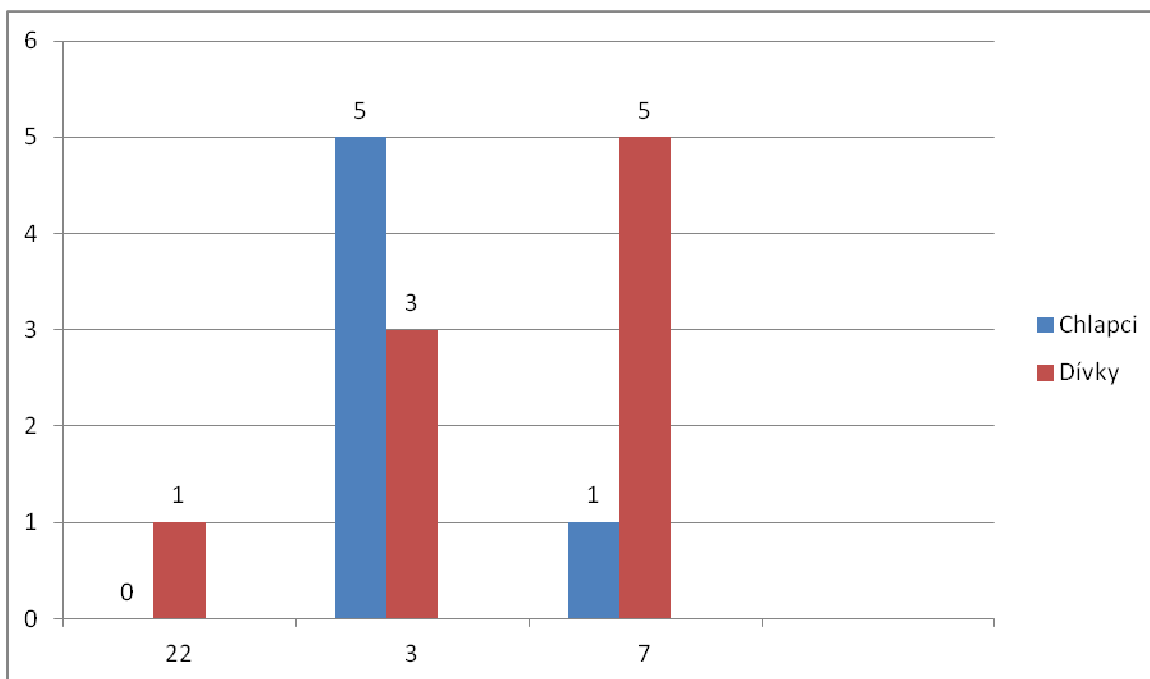
V jakém století byly zhotoveny?

Možnosti: a) 15. století – b) 20. století c) 14. století

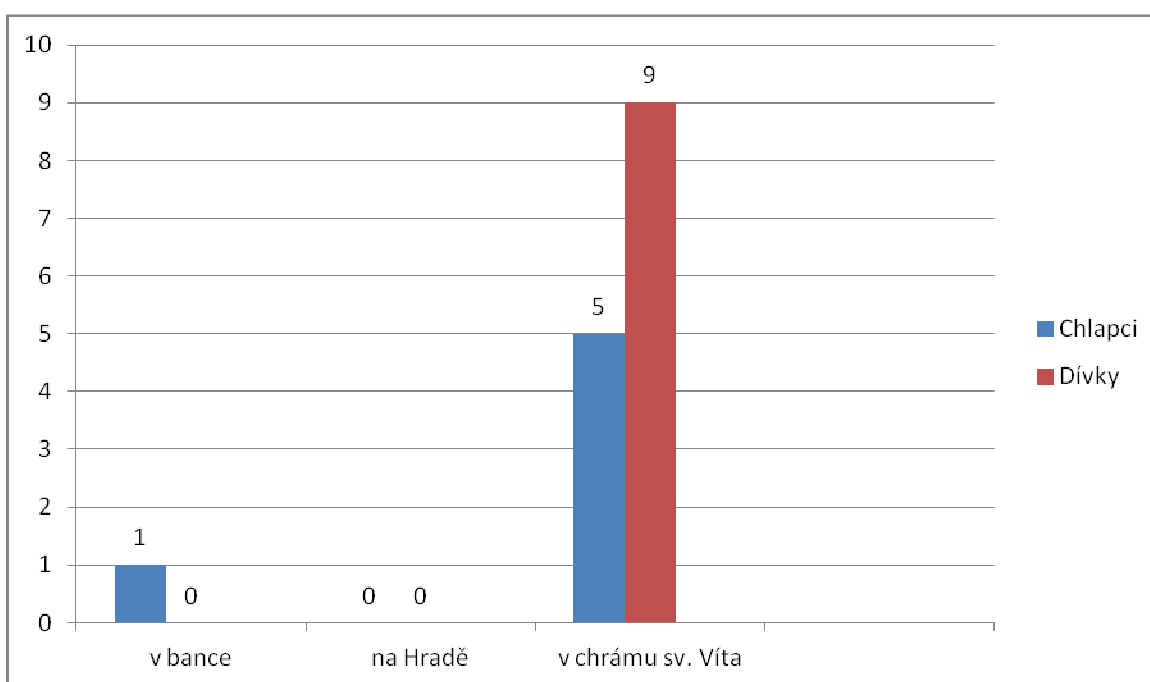
Kolik předmětů obsahují?

Možnosti: a) 22 - b) 3 – c) - 7

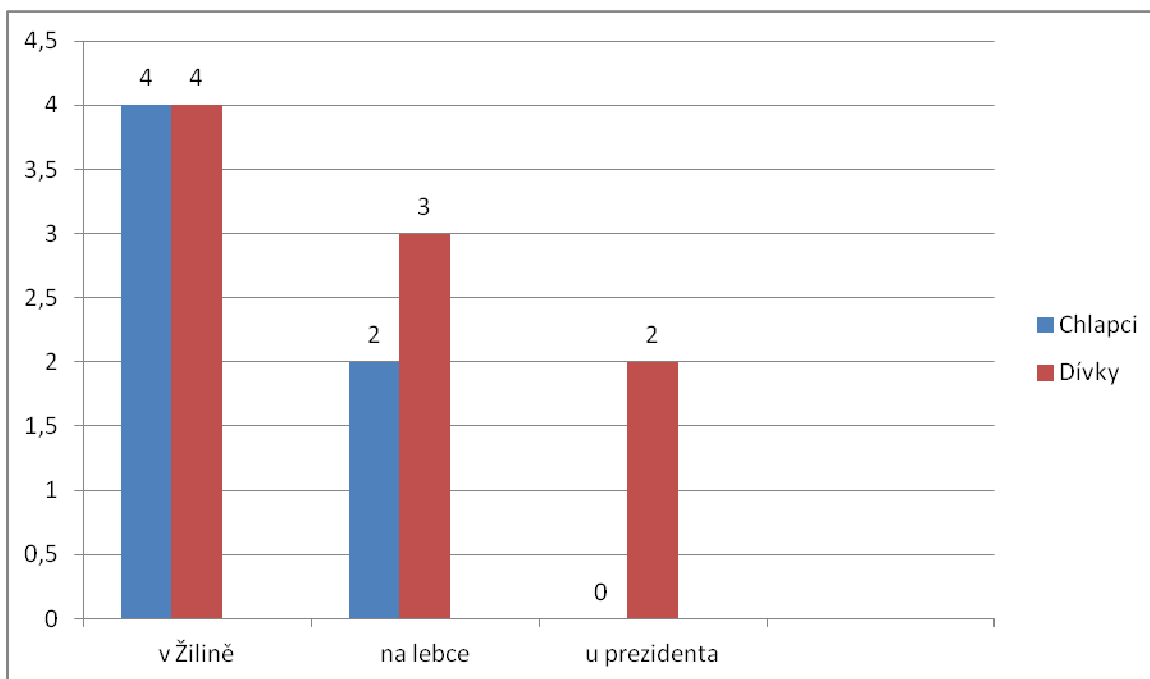
Kde jsou korunovační klenoty uloženy?

Možnosti: a) v bance – b) na Hradě – c) v chrámu sv. Víta

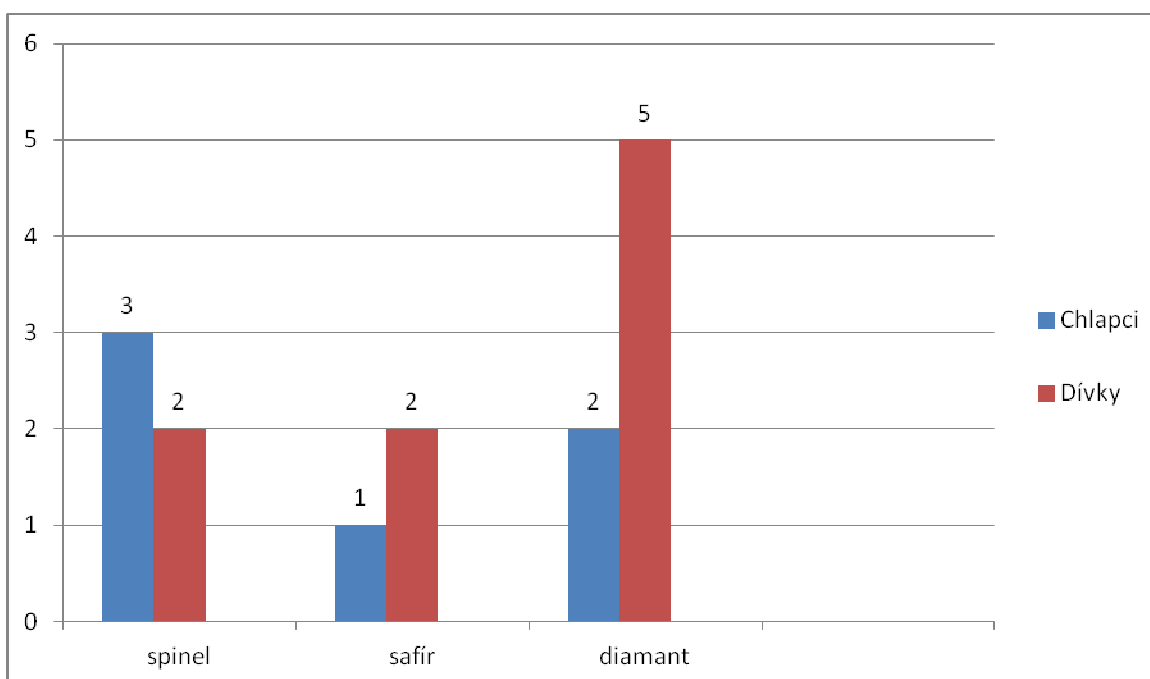
Kde byly uloženy za dob Karla IV.?

Možnosti: a) v Žilině – b) na lebce – c) u prezidenta

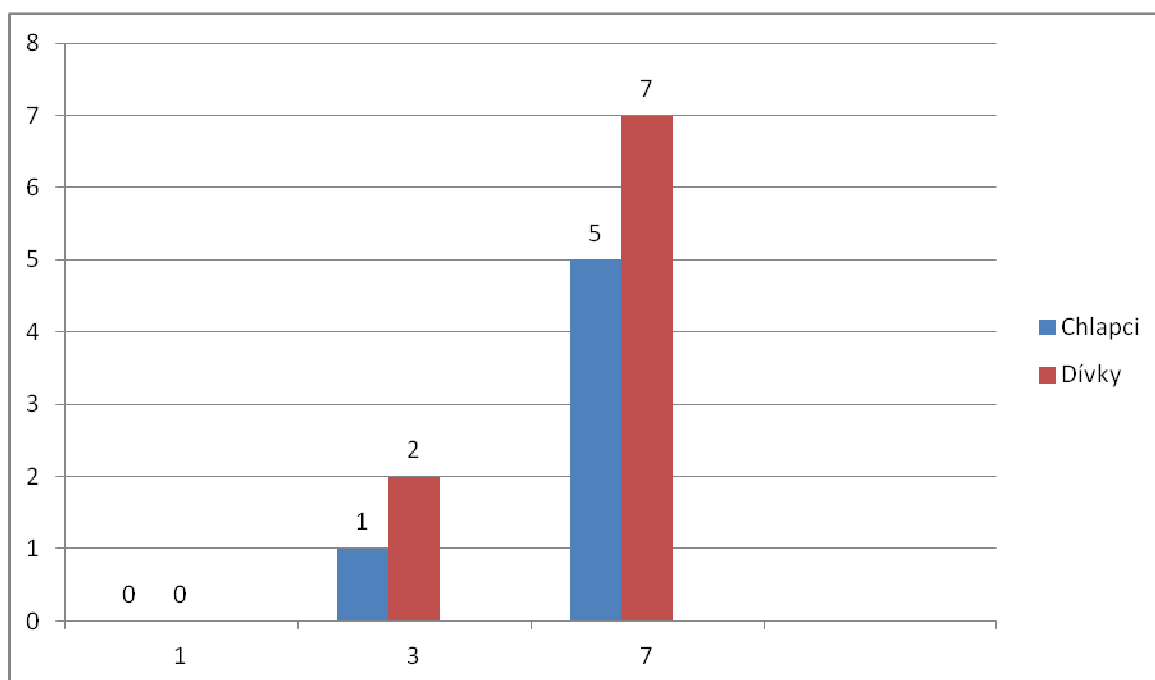
Jaký drahokam neobsahují?

Možnosti: a) spinel – b) safír – c) diamant

Kolik klíčů je potřeba k odemknutí dveří od klenotů?

Možnosti: a) 1 – b) 3 – c) 7

IV ZÁVĚR

Má práce končí a mně nezbývá nic jiného, než poděkovat všem, kdo mi pomáhali s její tvorbou. Především bych chtěla poděkovat paní učitelce Petře Blahnové, která měla trpělivost s opravováním mé práce a pomohla mi v nesnázích. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině, která také se mnou měla trpělivost. Hlavně své mamce, která od začátku do konce poslouchala mé písemné výtvary a hodnotila je.

I když mě tato práce přinesla trochu starostí, je to pro mě dobrá zkušenost. Určitě ji využiji i na střední škole.

Touto prací jsem chtěla přiblížit osudy českých korunovačních klenotů. Dnes je uspěchaná a složitá doba, je důležité udělat si někdy čas a vzpomenout na naši historii. Naši předkové to také neměli jednoduché, avšak překonali překážky, o kterých se nám nesnilo. Je důležité vrátit se ke své kultuře a nebýt k ní lhostejný.

Během psaní absolventské práce, jsem se dozvěděla mnoho zajímavostí, které jsem předtím nevěděla.

České korunovační klenoty jsou naší pýchou, měli bychom na ně být patřičně hrdí.

Není to jen "kus plechu a šutrů", jak by neznalí řekli, je to kus historie, kus našich předků, kus srdce našeho státu a především jsou - naše.

„Neptejte se, co pro vás může udělat vaše vlast; ptejte se, co pro svou vlast můžete udělat vy“.

(neznámý autor)

V SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1982.

BONĚK, Jan a Tomáš BONĚK. *Praha esoterická: neznámá historie, skrytá poselství, zapomenuté symboly*. 1. vyd. Praha: Eminent, c2006, 183 s. ISBN 80-728-1219-X.

České korunovační klenoty. 1. vyd. Praha: Kancelář prezidenta republiky, 1993.

<http://www.korunovacni-klenoty.cz/cs/texty/korunni-komora.html> 2.5.2013

http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_IV 16.3.2012

<http://historicky.blog.cz/0901/ztraty-a-nalezy-ceskych-korunovacnich-klenotu>

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_korunova%C4%8Dn%C3%AD_klenoty

VI SEZNAM PŘÍLOH

1.1 Seznam korunovaných králů a královen českými korunovačními klenoty

1.2 Tabulky s daty výstav

VII PŘÍLOHY

1.1 Seznam korunovaných králů a královen českými korunovačními klenoty

Panovník	Datum korunovace
Karel IV. (1346–1378)	2. 9. 1347
• Blanka z Valois	2. 9. 1347
• Anna Falcká	1. 9. 1349
• Anna Svídnická	28. 7. 1353
• Alžběta Pomořanská	18. 6. 1363
Václav IV. (1378–1419)	15. 6. 1363
• Johanna Bavorská	17. 11. 1370
• Žofie Bavorská	13. 3. 1400
Zikmund Lucemburský (1419–1421, 1436–1437)	28. 7. 1420
• Barbora Cellská	11. 2. 1437
Albrecht Habsburský (1438–1439)	29. 6. 1438
Ladislav Pohrobek (1453–1457)	28. 10. 1453
Jiří z Poděbrad (1458–1471)	2. 4. 1458
Vladislav II. Jagellonský (1471–1516)	22. 8. 1471
Ludvík Jagellonský (1516–1526)	11. 3. 1509
• Marie Habsburská	1. 6. 1522
Ferdinand I. Habsburský (1526–1564)	24. 2. 1526
• Anna Jagellonská	24. 2. 1526
Maxmilián II. (1564–1576)	20. 11. 1562
• Marie Španělská	20. 11. 1562

Rudolf II. (1576–1611)	25. 9. 1575
Matyáš II. (1576–1619)	11. 5. 1611
• Anna Tyrolská	10. 1. 1616
Fridrich Falcký (1619–1620)	4. 11. 1619
• Alžběta Stuartovna	4. 11. 1619
Ferdinand II. (1619–1637)	29. 6. 1617
• Eleonora Gonzaga	21. 11. 1627
Ferdinand III. (1637–1657)	24. 11. 1627
• Eleonora Gonzaga	11. 9. 1656
Ferdinand IV. (vládu nenastoupil)	5. 8. 1646
Leopold I. (1657–1705)	14. 11. 1656
Karel VI. (1711–1740)	5. 9. 1723
• Alžběta Kristýna Brunšvická	8. 9. 1723
Marie Terezie (1740–1780)	12. 5. 1743
Leopold II. (1790–1792)	6. 9. 1791
• Marie Luisa Španělská	12. 9. 1791
František I. (1792–1835)	9. 8. 1792
• Marie Terezie Sicilská	11. 8. 1792
Ferdinand V. (1835–1848)	12. 9. 1836
• Marie Anna Savojská	12. 9. 1836

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_korunova%C4%8Dn%C3%AD_klenoty

1.2 Tabulky s daty výstav

Datum výstavy	Místo	Oficiální příležitost
22. 9.–6. 10. 1929	chrám sv. Víta	1000 let od smrti sv. Václava
25.–30. 10. 1945	chrám sv. Víta	osvobození republiky
1.–6. 7. 1955	chrám sv. Víta	1. celostátní spartakiáda
23. 5.–30. 8. 1958	Starý královský palác (Vladislavský sál)	1. celostátní výstava archivních dokumentů
26. 10.–3. 11. 1968	Plečnikova síň	50. výročí vzniku Československa
2.–25. 5. 1975	bazilika sv. Jiří	30. výročí osvobození
26. 6.–4. 12. 1978	Starý královský palác (Karlova síň)	600 let od smrti Karla IV. výstava Doba Karla IV. v dějinách národů ČSSR
29. 1.–7. 2. 1993	Starý královský palác (Karlova síň)	vznik České republiky
24. 10.–1. 11. 1998	Starý královský palác (Karlova síň)	80. výročí vzniku Československa zvolení T. G. Masaryka prezidentem
3.–13. 8. 2003	Starý královský palác (Karlova síň)	85. výročí vzniku Československa 10. výročí vzniku ČR zvolení V. Klause prezidentem
19.–29. 4. 2008	Starý královský palác (Vladislavský sál)	90. výročí vzniku Československa zvolení V. Klause prezidentem

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_korunova%C4%8Dn%C3%AD_klenoty